

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти
магістр

на тему: «Типологія лексичних розбіжностей у англо-українських перекладах
різногалузевих текстів»

Виконала: здобувач вищої освіти
за освітньо-професійною
програмою
Германські мови і переклад
(англійська та німецька мови)
спеціальності 035 Філологія
ступеня вищої освіти Магістр
групи 1
Деменко А. В.
Керівник: Антонюк М.А.
Рецензент: Рудич О.О.

Полтава - 2023 року

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін

Освітньо-професійна програма Германські мови і переклад
(англійська та німецька мови)
Спеціальність 035 Філологія
Ступінь вищої освіти Магістр

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
_____Наталія
СИЗОНЕНКО
15 листопада 2022 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Деменко Аліна Віталіївна

1. Тема роботи: «Типологія лексичних розбіжностей у англо-українських перекладах різногалузевих текстів,

керівник роботи: кандидат філологічних наук, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Антонюк Марина Анатоліївна

затверджені наказом ПДАУ №6 від 28 жовтня 2022 року

2. Строк подання здобувачем вищої освіти роботи 03 листопада 2023 року

3. Вихідні дані до роботи:

- спеціальна професійна література,
- джерела глобальної мережі Інтернет в галузі перекладу рекламних текстів, що знаходяться у відкритому доступі,
- результатах роботи наукового гуртка, результатах курсів для неформальної освіти.
- джерела бази практики.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

Розділ 1. Теоретичні основи аналізу лексичних розбіжностей в перекладі англо-українських текстів різної специфіки.

Розділ 2. Специфіка практичної перекладацької діяльності з лексичними розбіжностями

Розділ 3. Стратегії подолання лексичних розбіжностей в англо-українських перекладах різногалузевих текстів

5. Перелік графічного матеріалу: схеми, рисунки, графіки, діаграми за темою.

6. Дата видачі завдання: 15 листопада 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір і затвердження теми роботи.	03.10.2022 – 31.10.2022	
2	Складання і затвердження розгорнутого плану та завдання на кваліфікаційну роботу	01.11.2022 – 15.11.2022	
3	Опрацювання літературних джерел	16.11.2022- 31.12.2022	
4	Збір, вивчення і обробка інформації, необхідної для виконання роботи	16.11.2022- 31.12.2022	
5	Виконання теоретичного розділу роботи	16.11.2022- 31.12.2022	
6	Виконання аналітичних розділів роботи	01.02.2023-26.10.2023	
7	Оформлення тексту роботи	27.10.2023 – 10.11.2023	
8	Попередній захист роботи на кафедрі	06.11.2023 – 08.11.2023	
9	Нормо-контроль	09.11.2023 – 12.12.2023	
10	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень і пропозицій	11.12.2023 – 12.12.2023	
11	Захист кваліфікаційної роботи	26.12.2023 р.	

Здобувач вищої освіти _____ Аліна ДЕМЕНКО

Керівник роботи _____ Марина АНТОНЮК

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ЛЕКСИЧНИХ РОЗБІЖНОСТЕЙ В ПЕРЕКЛАДІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКИХ ТЕКСТІВ РІЗНОЇ СПЕЦИФІКИ	9
1.1. Ідентифікація лексичних розбіжностей у спеціальних текстах	9
1.2. Причини утворення розбіжностей в лексичних конструкціях	16
1.3. Вплив лексичних розбіжностей на сприйняття тексту	22
РОЗДІЛ 2. СПЕЦИФІКА ПРАКТИЧНОЇ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ЛЕКСИЧНИМИ РОЗБІЖНОСТЯМИ	29
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ ЛЕКСИЧНИХ РОЗБІЖНОСТЕЙ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ РІЗНОГАЛУЗЕВИХ ТЕКСТІВ	36
3.1. Використання еквівалентів та аналогів як засобу перекладацької трансформації спеціальних текстів	36
3.2. Контекстуальний переклад в системі роботи з лексичними розбіжностями	41
3.3. Використання пояснень та адаптацій для усунення лексичних розбіжностей в перекладі	47
ВИСНОВКИ	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55
ДОДАТКИ	61

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному світі зростає потреба у здійсненні міжнародних комунікацій, включаючи переклади різних видів текстів. Велика кількість фахових текстів, таких як наукові, технічні, медичні, юридичні тощо, потребують перекладу для зручності розуміння іноземними аудиторіями. Відповідно, вивчення типології лексичних розбіжностей у таких перекладах допомагає покращити якість перекладу і забезпечити його адекватність.

Переклади різногалузевих текстів мають свої особливості, пов'язані зі специфікою використовуваної лексики та термінології в конкретній галузі. Вивчення типології лексичних розбіжностей дозволяє розкрити особливості перекладу у різних галузях знання, таких як технічна, медична, фінансова тощо, та знайти оптимальні шляхи перекладу специфічних лексичних одиниць. Аналіз типології лексичних розбіжностей сприяє розвитку теоретичних знань про процес перекладу та його особливості. Це допомагає визначити ключові аспекти перекладу та розробити ефективні методи перекладацьких трансформацій, що впливає на покращення якості перекладу загалом.

Проблема типології лексичних розбіжностей перекладах різногалузевих текстів є предметом досліджень багатьох вчених та дослідників у галузі перекладознавства і лінгвістики. Деякі з них внесли зробили значний внесок у розуміння та вивчення даної теми. Серед українських науковців розробкою цього питання займалися Олена Заяць, Ірина Довбня, Ірина Капранова, Юлія Колесник тощо. Такі зарубіжні дослідники як Сьюзан Баснет, Мона Бейкер, Крістін Норд аналізували лексичні аспекти перекладу та їх вплив на міжкультурну комунікацію

Таким чином, вивчення типології лексичних розбіжностей в англо-українських перекладах різногалузевих текстів є важливим і актуальним завданням, яке сприяє поліпшенню професійної компетентності перекладачів. Враховуючи постійний розвиток глобальних комунікацій та зростання потреби в якісних перекладах, знання про типологію лексичних розбіжностей дозволяє перекладачам бути більш ефективними у своїй роботі.

Подальше дослідження в цій області також сприяє розвитку мовознавчої науки. Вивчення типології лексичних розбіжностей допомагає розкрити особливості мовних систем, порівняти між собою різні мови та з'ясувати причини виникнення розбіжностей у перекладі. Крім того, дослідження типології лексичних розбіжностей є актуальним у контексті міжкультурної комунікації. Розуміння та правильне використання лексичних одиниць мови допомагає забезпечити точне та адекватне сприйняття інформації у різних культурах. Це особливо важливо в сучасному світі, де взаємодія між культурами є невід'ємною частиною багатьох сфер діяльності.

Отже, актуальність вивчення типології лексичних розбіжностей в англо-українських перекладах різногалузевих текстів проявляється у поліпшенні якості перекладу, розвитку професійної компетентності перекладачів, розширенні наукових знань про мову та міжкультурну комунікацію.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційна робота розроблена та впроваджена в полі науково-дослідного напрямку кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін відповідно до теми: «Актуальні питання сучасної філології та особливості викладання мовних дисциплін в аграрному вищому навчальному закладі»

Мета та завдання дослідження. Мета дослідження полягає системному аналізі лексичних розбіжностей в англо-українських перекладах, а також розробці та визначенні ефективних стратегій для подолання цих розбіжностей.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність виконання таких завдань:

1. Здійснити моніторинг сучасної наукової та методичної літератури з проблематики дослідження.
2. Проаналізувати теоретичні основи утворення лексичних розбіжностей у спеціальних текстах різних типів.
3. Розкрити специфіку впливу лексичних розбіжностей на сприйняття тексту.
4. Виокремити практичні аспекти застосування еквівалентів та

аналогів у системі перекладацької діяльності з лексичними розбіжностями.

5. Довести необхідність застосування в практичній діяльності з лексичними розбіжностями контекстуального перекладу.

6. Розробити систему вправ для застосування пояснень та адаптацій у перекладі іншомовних текстів, що містять лексичні розбіжності .

Об'єктом дослідження є процес перекладу текстів.

Предмет дослідження – перекладацькі стратегії в ході перекладу текстів, що містять лексичні розбіжності.

Методи дослідження. Для досягнення поставлених завдань були використані такі методи: дедукції та індукції для опрацювання теоретичного і фактичного матеріалу з проблематики дослідження; описовий метод використано для узагальнення наукових концепцій і теорій з дослідження прийоми узагальнення висловів з різним цільовим спрямуванням в англійській мові; метод лінгвістичного аналізу застосовувався для структурування перекладацьких стратегій та трансформацій, що аналізувалися в роботі; елементи дискурс-аналізу та лінгвопрагматичного підходу – для обґрунтування застосування конкретних мовних трансформацій під час перекладацької діяльності.

Наукова новизна дослідження полягає у систематизації перекладацьких трансформацій для текстів, що містять лексичні розбіжності та розробці прикладів та завдань для досягнення якісного еквівалентного перекладу таких конструкцій.

Практична цінність одержаних результатів визначається тим, що результати дослідження можуть бути корисними для практикуючих перекладачів, які працюють у перекладацьких бюро та міжнародних компаніях, а також для студентів та викладачів вищих навчальних закладів перекладацьких та філологічних спеціальностей, оскільки аналізуються мовні категорії та перекладацькі трансформації спеціальних текстів, що містять лексичні розбіжності.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота – це самостійне наукове дослідження. Всі результати дослідження та проведений аналіз належні автору дослідження. Усі розробки та система досліджених

компетентностей, що містяться в роботі, належать особисто автору.

Апробація результатів дослідження. Апробація науково дослідження відбувалася під час участі в науково-практичних конференціях, круглих столах та інших наукових заходах: Наукова конференція здобувачів вищої освіти ступенів бакалавр, магістр Полтавського державного аграрного університету за результатами науково-дослідної роботи 2021-2022 років 15-16 травня 2023 року; IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика» 22 березня 2023 р., м. Полтава; в межах роботи наукового гуртка «Програмне забезпечення професійної діяльності лінгвіста».

Публікації. За результатами кваліфікаційної роботи було опубліковано тези.

Деменко Аліна Безеквівалентна лексика як причина лексичних розбіжностей при перекладі з англійської на українську мову. Матеріали студентської наукової конференції Полтавського державного аграрного університету, 15-16 травня 2023 року. Том I. Полтава: РВВ ПДАУ, 2023. С. 148-151 .

Деменко Аліна Типи лексичних розбіжностей в англо-українських перекладах. *Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика* : зб. матеріалів IV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 22 березня 2023 р.). Полтава : ПДАУ, С. 194-196.

Черніговська Анастасія, Даценко Дмитро, Деменко Аліна Етапи добору перекладацьких стратегій у різногалузевих текстах. *Міждисциплінарні наукові дослідження та перспективи їх розвитку*: матеріали III Міжнародної студентської наукової конференції, м. Дніпро, 10 листопада, 2023 рік. ГО «Молодіжна наукова ліга». Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2023. С. 160-162.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота викладена на 76 сторінках, з них 54 сторінки основного тексту, список використаних джерел та додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ЛЕКСИЧНИХ РОЗБІЖНОСТЕЙ В ПЕРЕКЛАДІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКИХ ТЕКСТІВ РІЗНОЇ СПЕЦИФІКИ

1.1. Ідентифікація лексичних розбіжностей у спеціальних текстах

Лексичні розбіжності можуть впливати на точність і відповідність перекладу оригінальному тексту. Виявлення цих розбіжностей допомагає забезпечити, що переклад передає зміст, інтенцію та нюанси оригіналу належним чином. Оригінальний текст може мати певний стиль, тон або виразність, які потрібно відтворити у перекладі. Виявлення лексичних розбіжностей допомагає перекладачу знайти найближчі аналоги та забезпечити відповідність стилю та тону оригіналу [28]. У різногалузевих текстах, таких як медичні, юридичні або технічні, точне використання термінології та спеціалізованих слів є критично важливим.

Пошук лексичних розбіжностей допомагає перекладачу знайти найточніші термінологічні еквіваленти або створити нові терміни, які відповідають контексту та вимогам галузі. Переклад необхідно адаптувати до цільової культури, враховуючи культурні особливості, цінності та виразні засоби мови. Виявлення лексичних розбіжностей допомагає забезпечити виразність та зрозумілість перекладу для цільової аудиторії. Лексичні розбіжності можуть впливати на зрозумілість та читабельність перекладу. Шукаючи лексичні розбіжності, перекладач може виявити потенційні незрозумілості або нелогічності у перекладі та внести необхідні корективи для забезпечення ясності і зрозумілості тексту [59]. Виявлення та вирішення цих розбіжностей дозволяє уникнути неточностей, неправильного розуміння або неправильного використання слів і термінів у перекладі. Лексичні розбіжності є ключовими аспектами, які впливають на загальну якість перекладу. Шукаючи лексичні розбіжності і виправляючи їх, перекладач

покращує точність, виразність та відповідність перекладу оригіналу, що сприяє досягненню високої якості перекладу.

Таким чином, пошук лексичних розбіжностей є необхідним етапом процесу перекладу, що допомагає забезпечити точність, відповідність, зрозумілість та виразність перекладу. Це сприяє досягненню високої якості перекладу та задоволенню потреб та очікувань цільової аудиторії.

Дослідження лексичних розбіжностей та особливостей їх перекладу виконували вчені з різних галузей лінгвістики та перекладознавства. Мона Бейкер [44] працювала над проблемами лексичних розбіжностей та стратегій їх перекладу. Велнер Колер [54] у своїх працях аналізує лексичні розбіжності в перекладах юридичних текстів та розробляє методи інтерпретації та перекладу спеціалізованої лексики.

Зокрема, серед українських науковців, які досліджували лексичні розбіжності та особливості їх перекладу, можна виділити О. Дубінська [6], яка досліджує проблематику лексичних розбіжностей та перекладу науково-технічних текстів. О. Качала [10] займається дослідженнями у галузі перекладознавства та вивченням лексичних особливостей у перекладі політичних текстів. Т. Поліщук [25] в межах своїх наукових інтересів здійснює досліджує лексичні розбіжності та проблеми перекладу публіцистичних текстів.

Ці українські науковці активно працюють над дослідженням лексичних розбіжностей та стратегій їх перекладу, сприяючи розвитку української перекладознавчої науки. Їхні дослідження вносять важливий вклад у розуміння проблем перекладу та розробку ефективних методів перекладу.

Лексичні розбіжності – це відмінності у вживанні слів, термінів та фраз між джерелом (оригінальним текстом) і перекладом [16]. Це можуть бути розбіжності в семантиці, стилістичних відтінках, термінології, фразеології та загальному виразному способі.

Лексичні розбіжності можуть виникати з-за різниці між двома мовами, культурним контекстом, галузевими вимогами або іншими факторами. Це може призводити до того, що переклад не вдасться передати точно те саме значення, відчуття або емоції, що й оригінал. Виявлення та аналіз лексичних розбіжностей важливий для оцінки якості перекладу і визначення його відповідності оригіналу. Дослідження лексичних розбіжностей допомагають виявляти проблемні моменти та шукати кращі способи передачі сенсу й експресії у перекладі [24].

Лексичні розбіжності можуть мати різні форми і виявлятися у таких аспектах:

- семантичні розбіжності. Це відмінності у значенні слів або термінів між оригіналом і перекладом. Наприклад, одне слово може мати кілька значень, а перекладачу потрібно вибрати найбільш підходяще значення у контексті перекладу;

- стилістичні розбіжності. Оригінал і переклад можуть мати різний стиль або виразність. Це може включати відмінності у вживанні формальної або неофіційної лексики, образності, метафоричних виразів тощо;

- термінологічні розбіжності. У спеціалізованих текстах можуть бути терміни, що вимагають точного перекладу. Оригінальний термін може мати різні варіанти перекладу або не мати точного еквіваленту в іншій мові;

- фразеологічні розбіжності. Вирази або фрази, які є загальноприйнятими в одній мові, можуть мати різні аналоги або бути відсутніми у перекладі. Це може вплинути на виразність, колорит або стиль тексту;

- культурні розбіжності. Одна мова може мати специфічні слова, терміни або фрази, які не мають прямого еквіваленту в іншій мові через культурні особливості. Перекладачу потрібно знати ці культурні особливості та шукати найближчі аналоги.

Вивчення лексичних розбіжностей дозволяє зрозуміти, як ефективно передавати сенс, стиль, тон та інші аспекти оригінального тексту у перекладі.

Різногалузеві тексти – це текстові матеріали, що належать до різних галузей або спеціалізацій знань [32]. Вони можуть охоплювати такі галузі, як медицина, право, технології, наука, фінанси, маркетинг, література тощо. Різногалузеві тексти мають специфічну термінологію, стиль, використовуються відповідно до конкретних контекстів та цільових аудиторій.

Переклад різногалузевих текстів є важливим завданням, оскільки вимагає спеціалізованих знань і розуміння відповідної галузі. Лексичні розбіжності в перекладах різногалузевих текстів можуть виникати через використання різних термінів, фразеологізмів, фахової лексики та стилістичних особливостей, що є характерними для кожної галузі [8]. Вивчення типології та стратегій подолання лексичних розбіжностей у таких перекладах є важливим для покращення якості перекладу та забезпечення точності та адекватності передачі інформації.

У процесі перекладу з англійської на українську мову, деякі слова, терміни або вислови частіше зазнають змін або втрачають точність через різницю між двома мовами, культурні відмінності та специфіку галузі, до якої належить текст. Це явище є результатом комплексної взаємодії між мовами, культурними контекстами та особливостями галузі. Англійська та українська мають різні словникові запаси, що призводить до того, що деякі терміни або вислови можуть бути важко відтворити точно. Це особливо важливо в галузях зі спеціалізованим словниковим запасом. Також багато слів та виразів мають культурно залежний контекст, що може впливати на їхню точність та сприйняття [1]. Під час перекладу ці культурні аспекти повинні бути враховані. Деякі слова мають кілька значень, або можуть бути сприйняті як омоніми в іншій мові. Це може вплинути на точність та розуміння перекладу. Розглянемо кілька прикладів таких випадків, що систематизовані в табл. 1.1.

**Характеристика найпоширеніших випадків лексичних
розбіжностей в різних типах текстів**

Тип	Характеристика	Приклади застосування
Фразові дієслова	Лексичною конструкцією, яка складається з дієслова та одного або декількох прийменників або прислівників. Вони мають свої власні значення, які часто відрізняються від простого дієслова без додаткових частинок. Фразові дієслова можуть бути дуже поширеними в англійській мові та зустрічатися в усіх стилях мовлення - від розмовного до писемного.	Фразове дієслово «break down» в англійській мові може мати кілька значень, таких як «ламатися» (про механізм), «розпадатися» (про речовину) або «зламатися» (про емоції). При перекладі на українську мову потрібно враховувати контекст і вибрати відповідний варіант, щоб передати точне значення фрази.
Спеціалізовані терміни	Лексичні одиниці, які використовуються в конкретних галузях або професіях.	У різних галузях, наприклад, медицина, юриспруденція, технології, існують специфічні терміни, які можуть бути важко перекласти з точністю. Наприклад, термін «biopsy» (біопсія) в медичному контексті має чітке значення, але може вимагати додаткових пояснень або уточнень при перекладі.
Культурно залежні вислови	Лексичні конструкції або фрази, які мають особливе значення в межах певної культури або мови	Англійське висловлювання «to hit the nail on the head» має значення «влучити в яблучко» або «сказати точно», але без відповідного еквівалента в українській мові, перекладачу може знадобитися креативний підхід для передачі точного значення.
Ідіоми та загальноприйняті вирази	Лексичні конструкції, які мають фіксований вигляд та особливе значення, відмінне від літерального тлумачення окремих слів.	англійська ідіома «to kick the bucket» означає «віддати останній подих» або «померти», але без відповідного виразу в українській мові, перекладачеві доведеться шукати альтернативні вирази.

Ці приклади демонструють, що переклад лексичних одиниць може стикатися з численними викликами і потребує великої уваги до деталей та контексту. Важливо зрозуміти, що втрата точності або зміна лексичних конструкцій у процесі перекладу не завжди є помилкою або недоліком, але може бути обумовлена необхідністю адаптації тексту до мовно-культурних особливостей цільової аудиторії.

Ідентифікація лексичних розбіжностей в англо-українському перекладі різногалузевих текстів може виконуватися за допомогою різних способів.

1. Аналіз контексту. Виявлення лексичних розбіжностей може бути досягнуто шляхом уважного аналізу контексту, у якому вони зустрічаються. Це включає розуміння значення слова або виразу в контексті речення, абзацу або тексту загалом. Порівнюючи оригінал та переклад, можна виявити лексичні розбіжності, які виникають через неоднозначність або неправильний контекстуальний переклад.

2. Використання тлумачних словників. Тлумачні словники є корисним інструментом для ідентифікації лексичних розбіжностей. Вони надають визначення та пояснення значень слів у вихідній та цільовій мовах. Порівнюючи визначення слів у різних словниках, можна знайти розбіжності і виявити потенційні проблеми перекладу.

3. Консультація з експертами. Звернення до експертів у відповідній галузі або носіїв мови може допомогти ідентифікувати лексичні розбіжності. Експерти можуть надати цінні поради щодо значень, використання та нюансів слів і фраз у відповідних контекстах.

4. Корпусний аналіз. Використання корпусів (великих зібрань текстів) може допомогти виявити лексичні розбіжності в перекладах. Корпуси містять реальні приклади вживання слів та виразів у різних контекстах. Шляхом порівняння вживання слів у оригінальних текстах та їх перекладах можна встановити можливі розбіжності. Корпусний аналіз також дозволяє виявляти певні тенденції та патерни у вживанні слів, що можуть бути використані для кращого розуміння лексичних розбіжностей.

5. Експертна оцінка. Професійні перекладачі та лінгвісти з великим досвідом можуть провести експертну оцінку перекладу з метою виявлення лексичних розбіжностей. Вони можуть ретельно переглянути оригінальний текст та його переклад, враховуючи контекст, специфіку галузі та мовні особливості, і виявити потенційні розбіжності, які можуть вплинути на точність та ефективність перекладу.

6. Аналіз зворотного перекладу. Порівняння перекладу зворотного перекладу - з перекладу цільової мови на оригінальну мову – може допомогти виявити лексичні розбіжності. Це може розкрити непередбачені перекладацькі помилки, відсутність відповідних еквівалентів слів або відхилення від оригінального смислу. Аналіз зворотного перекладу допомагає виявити недоліки перекладу та знайти шляхи їх виправлення.

7. Опитування та фокус-групи. Іншим способом ідентифікації лексичних розбіжностей є залучення перекладачів, експертів і носіїв мови до опитувань та фокус-груп. Ці методи дозволяють зібрати відгуки та спостереження від професіоналів, які працюють з англо-українським перекладом. Через обговорення конкретних випадків перекладу та порівняння різних варіантів, можна виявити лексичні розбіжності і визначити оптимальні стратегії перекладу.

Ці способи сприяють виявленню лексичних розбіжностей у перекладі та допомагають перекладачам і лінгвістам зробити свою роботу більш точною та ефективною. Комбінація різних методів і підходів до ідентифікації лексичних розбіжностей може забезпечити більш повне розуміння та вирішення цих розбіжностей у процесі перекладу [48].

Ідентифікація лексичних розбіжностей у спеціальних текстах є ключовим етапом в перекладі та розумінні цих текстів. Це вимагає ретельного аналізу мовних конструкцій, термінів та структур з урахуванням галузевих особливостей та контексту. Правильна ідентифікація лексичних розбіжностей допомагає забезпечити точність та ефективність перекладу спеціалізованих текстів, що є важливим для збереження їхньої цінності та зрозумілості у різних мовних середовищах.

1.2. Причини утворення розбіжностей в лексичних конструкціях

Зростання глобалізації і міжкультурної взаємодії робить вивчення цієї теми надзвичайно важливим, оскільки воно сприяє збереженню семантичного багатства текстів та подоланню лінгвістичних бар'єрів в комунікації між різними мовами та культурами. Вивчення лексичних розбіжностей і конструкцій в перекладі допомагає покращити якість перекладів, а також сприяє розвитку мовознавства та міжкультурних відносин [14]. Причини утворення розбіжностей в лексичних конструкціях стають актуальними через різницю в мовних системах, культурних особливостей та специфіки галузей. У зв'язку зі зростанням міжнародних комунікацій і потребою в якісних перекладах, розуміння цих причин є важливим для подолання лінгвістичних бар'єрів та забезпечення точності та ефективності комунікації між різними мовами та культурами. Розбіжності в лексичних конструкціях можуть призвести до непорозумінь та спотворень смислу текстів, тому дослідження цієї теми має велике значення для мовознавства, перекладу та міжкультурних стосунків.

Дослідження причин утворення лексичних розбіжностей між мовами є важливим завданням для мовознавців, перекладачів та дослідників мови. Розуміння цих причин допомагає краще зрозуміти особливості культури та мовного спілкування, а також покращує якість перекладу та комунікації між мовами.

Утворення розбіжностей в лексичних конструкціях в англо-українських перекладах різногалузевих текстів може мати кілька причин [62]:

1. Культурні розбіжності. Культурні відмінності між англійською та українською мовами можуть призводити до розбіжностей у вживанні слів та виразів. Концепти, що позначаються одними термінами або словами в одній мові, можуть мати різні еквіваленти в іншій мові, залежно від культурних особливостей і специфіки мовлення.

2. Семантичні нюанси. Лексичні одиниці можуть мати різні семантичні

відтінки в англійській та українській мовах. Це може призвести до вибору різних слів або фраз для передачі точного значення або нюансу оригінального тексту [16]. Наприклад, одне англійське слово може мати кілька українських еквівалентів залежно від контексту та інтенції.

3. Термінологічні відмінності. У різних галузях знань та спеціалізаціях можуть бути використовуватись специфічні терміни та технічна лексика, які можуть мати відмінності у вживанні та еквівалентах в англійській та українській мовах. Це вимагає уважного вибору термінів та використання спеціалізованого словника або фахових джерел для забезпечення точності перекладу.

4. Мовний стиль. Використання різних стилістичних прийомів та особливостей мовлення може призводити до розбіжностей у перекладі. Наприклад, формальний стиль англійської мови може вимагати використання більш офіційних термінів та виразів, тоді як українська мова може передавати ту саму інформацію у більш розмовному або локальному стилі. Це може призводити до вибору різних слів і виразів при перекладі, залежно від мовного контексту та специфіки галузі [22].

5. Граматичні особливості. Розбіжності в граматичних структурах між англійською та українською мовами також можуть впливати на лексичний переклад. Наприклад, різні порядки слів, вживання падежів або відмінювання можуть вимагати різних перекладових стратегій для передачі оригінального значення та змісту.

6. Контекстуальні відмінності. Лексичні розбіжності можуть виникати через відмінності в контексті, в якому вживаються слова або вирази. Конкретний контекст може впливати на вибір відповідного еквівалента або виразу в перекладі, залежно від того, які аспекти інформації потрібно передати [46].

Урахування цих причин і ретельний аналіз лексичних розбіжностей допомагають перекладачам підібрати найточніші та адекватніші варіанти перекладу [50]. Застосування відповідних стратегій та методів ідентифікації

розбіжностей дозволяє забезпечити високу якість перекладу різногалузевих текстів.

Виділимо основні етапи виявлення перекладачем лексичних розбіжностей в різногалузевих текстах (рис. 1.1).

Рис. 1.1 Етапи роботи з лексичними розбіжностями різногалузевих текстів

Першим етапом є уважне прочитання та розуміння оригінального тексту. Виокремлюються лексичні одиниці, що можуть викликати розбіжності, такі як спеціалізовані терміни, незвичні фрази або ідіоми.

Далі проводиться порівняння між мовою-джерелом (оригінальною мовою) та мовою-ціллю (мовою, на яку перекладається текст). Ідентифікуються лексичні одиниці, що відрізняються у вживанні, значенні або стилістичних особливостях.

Для виявлення лексичних розбіжностей можна скористатися лексикографічними джерелами, такими як словники або тлумачні словники. Досліджуються значення слів, фраз та фразеологізмів в мовах-джерелах та

мовах-цілях для встановлення відповідностей та розбіжностей [13].

Контекст є важливим фактором при виявленні лексичних розбіжностей. Розглядаються роль та функція лексичних одиниць у контексті тексту, їх залежність від інших слів і фраз. Це допомагає зрозуміти вживання та семантику слів у конкретному контексті.

У разі складних лексичних розбіжностей можна звертатися до фахових джерел, таких як глосарії, енциклопедії або консультувати фахівців зі специфічних галузей. Їхні знання та експертиза можуть допомогти у визначенні точного перекладу та виявленні лексичних розбіжностей, пов'язаних зі спеціалізованою термінологією [8].

Корпусні дослідження, що базуються на зібраних тексти, можуть бути цінним інструментом для виявлення лексичних розбіжностей. Аналізуються тексти, що належать до конкретної галузі, для виявлення типових вживань слів та фраз. Це дозволяє отримати широкий контекст і підтвердити або спростувати певні перекладацькі варіанти.

Ці етапи допомагають ідентифікувати лексичні розбіжності в різногалузевих текстах та знайти найкращі стратегії для їх подолання під час перекладу.

Розбиття процесу виявлення розбіжностей на етапи дозволяє систематизувати його і зробити більш ефективним. Кожен етап може бути розроблений і оптимізований окремо, що дозволяє зосередитися на конкретних аспектах виявлення розбіжностей та впровадити відповідні стратегії. Це також сприяє удосконаленню методів та підходів до виявлення розбіжностей в лексичних конструкціях. Кожен етап може вимагати різних методів аналізу та порівняння, що сприяє розробці більш точних та надійних методологій. Виділення етапів виявлення та аналізу розбіжностей в лексичних конструкціях передбачає покращення якості перекладу, систематизацію процесу виявлення розбіжностей, розробку ефективних методів аналізу та дослідженні мовних особливостей [67]. Це сприяє точнішому та адекватному передаванню значення лексичних конструкцій

між мовами і поліпшенню комунікації між різними культурами та спільнотами.

Співвідношення утворення лексичних розбіжностей може варіюватися залежно від типу тексту та його характеристик [74]. Кожен тип тексту має свою специфіку, термінологію та особливості перекладацької діяльності з ним (рис. 1.2).

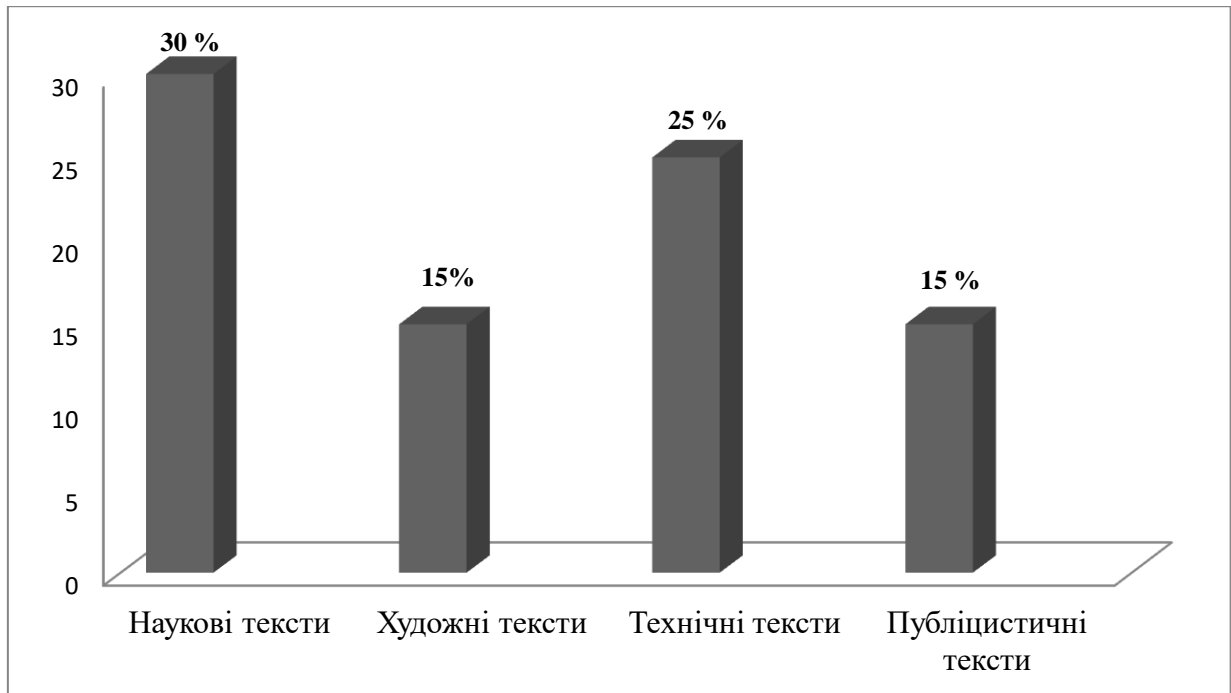

Рис. 1.2. Максимальний відсоток розбіжностей у різних типах текстів

Наукові тексти. У наукових текстах може бути відносно високий відсоток лексичних розбіжностей, особливо у спеціалізованих галузях. Відсоток може коливатися від 15% до 30% і навіть більше, оскільки наукові тексти мають свою унікальну термінологію та спеціалізовану лексику.

Художні тексти. В художніх текстах відсоток лексичних розбіжностей може бути меншим, зазвичай в діапазоні від 5% до 15%. Однак, це може залежати від жанру, стилю та рівня загальності тексту.

Технічні тексти. У технічних текстах, таких як інструкції, технічні звіти або специфікації, відсоток лексичних розбіжностей може бути відносно високим, в діапазоні від 10% до 25%. Такі тексти мають специфічну

термінологію та технічну лексику, яка може викликати розбіжності під час перекладу.

Публіцистичні тексти. У публіцистичних тексти, таких як новини, статті, коментарі, відсоток лексичних розбіжностей зазвичай є помірним, в діапазоні від 5% до 15%. Однак, це може залежати від тематики та специфіки тексту.

Отже, одні з основних причин утворення розбіжностей в лексичних конструкціях є культурні розбіжності між джереловою та цільовою мовами. Різні культури мають власні уявлення, цінності та концепти, які можуть відобразитися в лексичних виразах та вимагати адаптації при перекладі. Іншою причиною розбіжностей є семантичні особливості слів та виразів, які можуть мати нюанси значення, контекстуальну залежність або багатоаспектність. Це може призводити до вибору різних слів або варіантів перекладу залежно від контексту та мети комунікації. В різногалузевих текстах зустрічаються технічні та спеціалізовані терміни, які можуть мати власні визначення та значення в кожній галузі. Це вимагає ретельного дослідження та правильного вибору еквівалентів при перекладі, щоб зберегти точність і специфічний сенс термінології [38]. Кожна мова має свої унікальні граматичні та лексичні особливості, які можуть впливати на утворення розбіжностей. Різні мовні структури та використання виразів можуть вимагати адаптації та змін при перекладі.

Дослідження причин утворення розбіжностей в лексичних конструкціях також має практичне значення для забезпечення якісного перекладу. Це дозволяє перекладачам бути уважними до специфічних виразів та термінів, які часто зазнають змін у процесі перекладу. Аналізуючи ці причини, перекладачі можуть приймати обґрунтовані рішення щодо вибору найбільш точних та адекватних еквівалентів.

Крім того, дослідження причин утворення розбіжностей в лексичних конструкціях сприяє взаєморозумінню між різними культурами та спільнотами. Вивчення цих розбіжностей допомагає розкрити особливості

мовних систем, свідомість та культурний контекст, що сприяє покращенню комунікації та взаємодії між людьми з різних мовних та культурних середовищ. Розуміння цих причин допомагає вдосконалювати перекладацькі стратегії, виявляти потенційні проблеми та розробляти методики для їх подолання.

1.3. Вплив лексичних розбіжностей на сприйняття тексту

Сучасний світ характеризується активним міжнародним спілкуванням, включаючи обмін інформацією, культурними контактами та бізнес-взаємодією. Розуміння, як лексичні розбіжності впливають на сприйняття тексту, допомагає забезпечити більш ефективну комунікацію між мовами та культурами [53]. Перекладачі стикаються з викликами вибору адекватних еквівалентів слів та виразів. Розуміння, як це впливає на сприйняття тексту, допомагає перекладачам зробити кращі рішення щодо збереження семантики, стилю та тону оригіналу. Аналіз впливу лексичних розбіжностей на сприйняття тексту має значення для різних сфер, починаючи від комунікації та перекладу і закінчуючи міжкультурною взаємодією та технологічним розвитком. Вивчення впливу лексичних розбіжностей допомагає збагатити наше розуміння міжкультурних відмінностей та спільних зв'язків. Це сприяє зближенню різних культур та покращує міжнародне спілкування. Лексичні розбіжності можуть викликати різні емоційні реакції у читачів, від цікавості до плутанини чи незрозуміння. Розуміння, як це відбувається, може покращити дизайн текстів для досягнення бажаної емоційної реакції [11]. В свою чергу аналіз впливу лексичних розбіжностей допомагає освітнім інституціям створювати більш ефективні навчальні програми з міжкультурної комунікації та перекладу. В контексті розвитку мовних технологій, таких як машинний переклад,

розуміння впливу лексичних розбіжностей на сприйняття тексту важливо для вдосконалення якості автоматичного перекладу.

Вплив лексичних розбіжностей на сприйняття тексту варіативний і залежить від контексту, типу тексту та аудиторії [26]. За результатами аналізу науково-методичних джерел нами було виділено комплекс способів, якими лексичні розбіжності можуть впливати на сприйняття тексту:

- розуміння контексту. Лексичні розбіжності можуть призводити до неправильного розуміння контексту або ключових понять. Читач може втратити зв'язок між ідеями або діями в тексті через неправильний переклад або відсутність адекватних еквівалентів;

- потреба в поясненні. У деяких випадках лексичні розбіжності можуть вимагати додаткового пояснення або розширення, щоб зрозуміти специфічні вирази або терміни, які вживаються в оригінальному тексті;

- втрата точності. Некоректний або неточний переклад може призводити до втрати точності і сутності оригінального тексту. Це може вплинути на відображення ідей та почуттів автора;

- емоційне сприйняття. Лексичні розбіжності можуть впливати на емоційне сприйняття тексту. Наприклад, вирази або метафори, які мають певні емоційні конотації в одній мові, можуть бути втрачені або інтерпретовані інакше в іншій мові;

- ритм та стиль. Лексичні розбіжності можуть впливати на ритм та стиль тексту. Оригінальний стиль автора може бути порушений через некоректний переклад або вибір слів, які не відповідають його способу виразу;

- культурна чутливість. Лексичні розбіжності можуть впливати на культурну чутливість тексту. Вирази або ідіоми, що мають глибокий культурний зв'язок, можуть бути неправильно сприйняті або втрачені при перекладі, що може вплинути на сприйняття автентичності тексту;

- передача гумору та іронії. Лексичні розбіжності можуть впливати на передачу гумору та іронії. Гумор часто ґрунтується на мовних грішматах, і зміна слів або виразів при перекладі може призвести до втрати комічного ефекту;

- враження авторитетності. Некоректний або незрозумілий переклад може впливати на враження авторитетності автора. Читач може відчувати невпевненість у власному розумінні тексту, що може вплинути на сприйняття ідеї, яку намагається висловити автор;

- когнітивне навантаження. Лексичні розбіжності можуть призводити до збільшення когнітивного навантаження на читача. Він може бути змушений активно працювати над тим, щоб розгадати нові слова або вирази, що вимагає додаткового зусилля та уваги.

Усі ці аспекти демонструють, що лексичні розбіжності мають суттєвий вплив на сприйняття тексту, і тому важливо здійснювати переклад з урахуванням не тільки лінгвістичних аспектів, але й контексту, стилю та інтенції автора.

Перекладач в своїй професійній діяльності може зіткнутися з різними труднощами, пов'язаними з лексичними розбіжностями [13]. Охарактеризуємо найпоширеніші з них:

1. Культурні розбіжності. Культурні відмінності між мовами можуть призводити до труднощів у знаходженні адекватних еквівалентів. Терміни або вирази, які мають глибоке культурне значення, можуть вимагати відповідних пояснень або адаптацій для точного передавання контексту.

2. Термінологічні розбіжності. Особливо в спеціалізованих текстах, термінологія може суттєво відрізнятися в різних мовах. Знаходження або створення адекватних термінологічних еквівалентів може бути складним завданням.

3. Стилiстичні відмінності. Деякі вирази або стилістичні особливості

мови джерела можуть бути важко передати мовою перекладу, особливо якщо вони є ідіоматичними або мають виразне відтінок.

4. Многозначність та полісемія. Багатозначні слова або фрази можуть мати різні значення в різних контекстах. Вибір правильного значення для перекладу може бути важким завданням.

5. Відсутність еквіваленту. Іноді в мові призначення може відсутній точний еквівалент для певного терміну чи виразу, особливо в нових галузях або поняттях.

6. Зміна культурних відтінків. Переклад може змінювати культурний відтінок або відчуття виразу, що може вплинути на сприйняття тексту.

7. Виразність і емоційність. Деякі мови виразніші або емоційніші, ніж інші. Вирази, які передають почуття або емоції, можуть вимагати додаткових зусиль для точного перекладу.

8. Складна граматики. Граматичні розбіжності між мовами можуть призводити до зміни порядку слів або структури речень, що впливає на стиль тексту.

9. Діалекти та регіональні варіанти. Лексичні розбіжності можуть також включати діалектні або регіональні варіанти слів, які важко перекладати в інші мови.

Труднощі в перекладі, особливо пов'язані з лексичними розбіжностями, можуть виникати через ряд ключових факторів.

Культурні відмінності. Різниця в культурних уявленнях, традиціях, цінностях та інших аспектах може призвести до труднощів у знаходженні адекватних виразів або термінів, які точно передали б той самий смисл і відчуття.

Лексична різноманітність. Мови можуть мати різний набір слів для опису одного й того ж поняття, що робить важким вибір правильного терміну або виразу в перекладі [44].

Семантична нюансованість. Семантика слова в одній мові може включати додаткові нюанси або відтінки смислу, які важко передати або відтворити в іншій мові.

Ідіоматичність. Ідіоматичні вирази та фрази в кожній мові можуть мати унікальні значення, що ускладнює їх точний переклад.

Термінологічна різноманітність. В спеціалізованих галузях можуть існувати терміни, які мають точні еквіваленти тільки в одній мові, і їх переклад може вимагати пояснення або адаптації.

Полісемія та багатозначність. Багатозначні слова або фрази можуть мати різні значення в різних контекстах, що робить важким визначити найбільш точне значення для перекладу [71].

Відсутність еквіваленту: Деякі поняття або терміни можуть не мати точного еквіваленту в іншій мові, особливо в нових або спеціалізованих областях.

Граматичні та структурні різниці: Різниця в граматичних структурах мов може вимагати перегляду порядку слів або зміни конструкції речення для точного передавання смислу.

Експресивність та емоційність: Деякі мови можуть бути більш виразними або емоційними, що робить складним знайти еквіваленти для таких виразів.

Усі ці фактори сприяють виникненню труднощів у перекладі, а особливо в роботі з лексичними розбіжностями. Для подолання цих труднощів перекладачам часто доводиться використовувати пояснення, адаптації, вибирати найбільш близькі еквіваленти та знаходити компроміси між точністю та збереженням смислу тексту.

Розробка методів зменшення впливу лексичних розбіжностей на сприйняття тексту читачами є важливим завданням для поліпшення міжкультурної комунікації та якості перекладу [36].

Зменшення впливу лексичних розбіжностей на сприйняття тексту читачами вимагає обґрунтованих стратегій та підходів. Розглянемо основні методи, які можуть допомогти зменшити цей вплив (рис. 1.3).

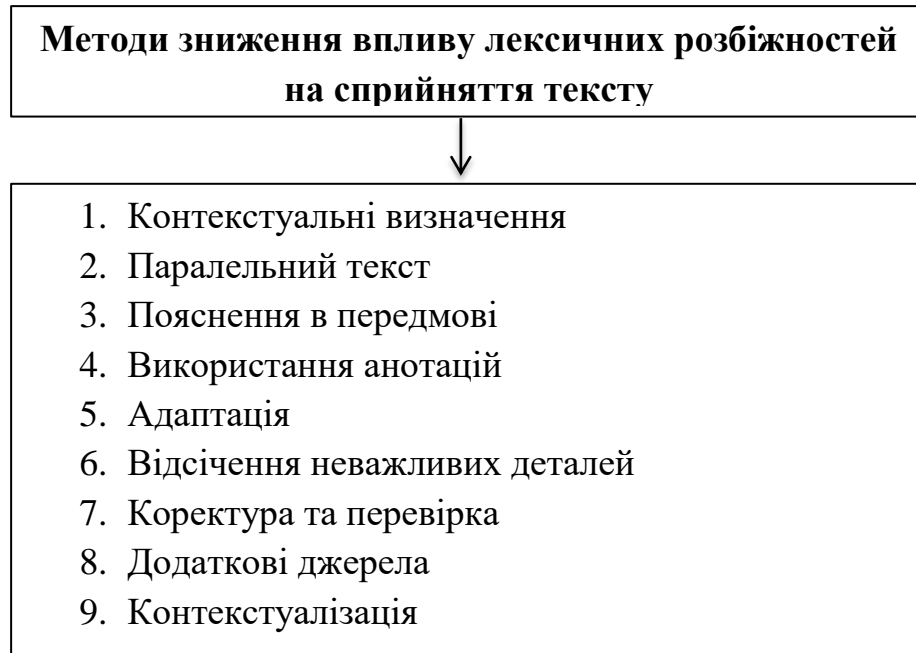

Рис. 1.3. Комплекс методів щодо зниження впливу лексичних розбіжностей на сприйняття тексту

1. Додаткові пояснення або визначення складних термінів або виразів можуть бути корисними для забезпечення чіткого розуміння. Це може бути відомостями в дужках, синонімами або посиланнями на інші джерела для отримання додаткової інформації.

2. Включення оригінального тексту поряд із перекладом може допомогти читачам легше зрозуміти лексичні розбіжності та їх вплив на сприйняття. Це дозволяє читачам самостійно порівнювати дві версії і виробляти більш точне розуміння.

3. Введення передмови або вступної частини, де пояснюється наявність лексичних розбіжностей та їх можливий вплив на текст, може підготувати читачів до цього аспекту перед читанням.

4. Додавання коротких анотацій або підсумків після розділів або

абзаців допомагає підсумувати ключові ідеї та компенсувати можливий вплив лексичних розбіжностей на сприйняття.

5. В деяких випадках можливо доцільно адаптувати тексти для цільової аудиторії, вибираючи менш складні вирази або додавання додаткових пояснень для полегшення розуміння.

6. При фокусуванні на головних ідеях та повідомленнях тексту, деякі лексичні розбіжності можуть бути менш помітними.

7. Важливо здійснювати якісний переклад та коректуру, щоб уникнути неправильних або незрозумілих перекладів, які можуть призвести до більших лексичних розбіжностей.

8. Вказування на додаткові джерела або ресурси для детальнішого вивчення теми може сприяти більш глибокому розумінню тексту.

9. Пояснення контексту, в якому використовується той чи інший термін або вираз, допомагає відтворити інтенцію автора та спростити розуміння.

Ці методи можуть бути застосовані окремо або в поєднанні один з одним для досягнення найкращого результату зменшення впливу лексичних розбіжностей на сприйняття тексту читачами. Важливо враховувати специфіку тексту, аудиторію та мету комунікації при виборі підходів для забезпечення належного розуміння та інтерпретації тексту незважаючи на лексичні розбіжності між мовами [27].

Розробка та удосконалення методів зменшення впливу лексичних розбіжностей на сприйняття іншомовного тексту вимагає системного підходу, глибокого розуміння мовних та культурних аспектів, а також практичного тестування. Це динамічний та складний процес, що потребує поєднання мовних, культурних, психологічних та технологічних аспектів.

РОЗДІЛ 2

СПЕЦИФІКА ПРАКТИЧНОЇ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ЛЕКСИЧНИМИ РОЗБІЖНОСТЯМИ

В умовах глобалізації і міжкультурної взаємодії дослідження цього питання стає надзвичайно важливим для забезпечення якості перекладів і подолання лінгвістичних бар'єрів в комунікації між різними мовами та культурами. Актуальність цього питання підкреслюється і важливістю сприяння ефективній комунікації в різних галузях, таких як бізнес, наука, культура та міжнародні відносини [8]. Правильне вирішення лексичних розбіжностей в перекладі сприяє збереженню семантичної цінності текстів і допомагає досягнути мети комунікації, що завжди залишається актуальною та важливою.

Усунення лексичних розбіжностей в перекладі з англійської на українську мову вимагає практичних підходів та стратегій. Розглянемо найбільш доцільні з них.

Використання еквівалентів. Пошук аналогів та еквівалентів слів, термінів та виразів у мові перекладу. Це може включати в себе використання близьких за значенням слів або термінів, які краще передають сенс оригіналу в контексті цільової мови.

Оригінал: «She's on cloud nine».

Переклад: «Вона на дев'ятому небі».

Адаптація. Застосування адаптації, тобто зміну лексичних конструкцій так, щоб вони були більш зрозумілими і прийнятними для цільової аудиторії. Це може включати в себе переклад слів чи фраз так, щоб вони виглядали більш природними в мові перекладу.

Оригінал: «The ball is in your court».

Переклад: «Тепер ти в полі вашого бачення».

Контекстуальний переклад. Врахування контексту, в якому використовується лексична конструкція, та зусилля знайти відповідну

лексему чи конструкцію, яка б найкраще вписувалася в даний контекст [44].

Оригінал: «He had a chip on his shoulder».

Переклад: «Він був засмучений і образливий».

Етимологічний аналіз. Розгляд родоводу слів та їхніх коренів у мовах, що перекладаються. Це може допомогти зрозуміти семантичні відмінності та знайти еквіваленти.

Оригінал: «The word 'penguin' comes from the Welsh words 'pen gwyn,' which mean 'white head».

Переклад: «Слово 'пінгвін' походить від валлійських слів 'pen gwyn,' що означають 'біла голова».

Експертна оцінка. Залучення кваліфікованих перекладачів та мовознавців для оцінки та вибору найкращого способу вирішення лексичних розбіжностей. Наприклад, при перекладі юридичного документа, перекладач консультується з юридичним експертом для забезпечення точності та відповідності термінів.

Зворотний переклад. Перевірка якості перекладу через обов'язковий зворотний переклад на початкову мову для перевірки точності та адекватності. Наприклад, перекладач перевіряє свій переклад на українську мову шляхом зворотного перекладу на англійську, щоб впевнитися, що весь смисл інформації зберігається без втрат.

Ці підходи можуть застосовуватися індивідуально або комбіновано в залежності від конкретного тексту та завдань перекладу.

Процес практичної перекладацької діяльності з лексичними розбіжностями може включати наступні етапи [36]:

1. Аналіз тексту. Перекладач починає з аналізу оригінального тексту з огляду на лексичні розбіжності. Він визначає, які саме слова, фрази чи конструкції потребують уваги.

2. Розуміння контексту. Перекладач повинен враховувати контекст, в якому використовується лексична конструкція, оскільки це може впливати на вибір перекладу.

3. Визначення мети перекладу. Перекладач визначає, яку саме інформацію або смисл потрібно передати в перекладі. Це може включати адаптацію до культурних або мовних особливостей цільової аудиторії.

4. Пошук еквівалентів. Перекладач шукає аналоги та еквіваленти слів, фраз чи конструкцій у мові перекладу, які найкраще передадуть сенс оригіналу.

5. Вибір перекладу. Після аналізу і пошуку перекладач вибирає найкращий варіант перекладу для кожної лексичної розбіжності.

6. Зворотний переклад. Перекладач перевіряє свій переклад, роблячи зворотний переклад на початкову мову для перевірки точності та адекватності.

7. Редакція та корекція. Остаточний текст перекладу піддається редакції та корекції з огляду на правильність, граматику та стиль.

8. Зворотний зворотній переклад. У разі необхідності, особливо в важких випадках, перекладач може знову здійснити зворотний переклад на початкову мову для остаточного перевірки.

9. виправлення зауважень. Якщо після зворотного зворотного перекладу виявляються недоліки, перекладач вносить відповідні корективи та виправлення.

10. Фінальний переклад. Завершений переклад готується для подачі або публікації.

Це загальна схема роботи перекладача при усуненні лексичних розбіжностей у практичній перекладацькій діяльності.

Для ґрунтовного дослідження застосування перекладацьких трансформацій у перекладацькому процесі з лексичними розбіжностями нами було розроблено комплекс практичних вправ. Вони сприяють автоматизації перекладу та добору еквівалентних відповідників у перекладі.

Завдання 1. Медичний текст.

Текст англійською мовою: «The patient was diagnosed with myocardial infarction. The doctor recommended immediate angioplasty».

Завдання перекладача. Перекладіть текст на українську мову, застосовуючи адаптації та пояснення для виразів «myocardial infarction» та «angioplasty».

Завдання 2. Технічний текст.

Текст англійською мовою: «The software encountered a fatal error and crashed. The developers are currently debugging the code».

Завдання перекладача. Перекладіть текст на українську мову, використовуючи адаптацію та пояснення для термінів «fatal error» та «debugging the code».

Завдання 3. Бізнес-текст.

Текст англійською мовою: «Our company is undergoing a restructuring process. This involves downsizing the workforce and reallocating resources».

Завдання перекладача. Перекладіть текст на українську мову, знаходячи адаптовані вирази для «restructuring process» та «downsizing the workforce».

Завдання 4. Текст з новин.

Текст англійською мовою: «The government has imposed a curfew in the affected areas due to civil unrest. The citizens are urged to stay indoors during the night».

Завдання перекладача. Перекладіть текст на українську мову, додавши пояснення та адаптації для «imposed a curfew» та «civil unrest».

Завдання 5. Художній текст.

Текст англійською мовою: «The protagonist's heart was shattered into a million pieces as he watched her leave. His soul felt like it was in a perpetual state of darkness».

Завдання перекладача. Перекладіть текст на українську мову, використовуючи адаптацію та пояснення для «shattered into a million pieces» та «perpetual state of darkness».

Ці завдання допоможуть практикувати переклад з використанням пояснень та адаптацій для усунення лексичних розбіжностей в різних типах

текстів.

Також ми розробили систему завдань для здобувачів вищих навчальних закладів філологічних та перекладацьких спеціальностей, що сприятимуть удосконаленню застосування пояснень та адаптацій під час навчання перекладу спеціальних текстів.

1. Практичне завдання. Робота з ідіомами та загальноприйнятими висловами.

– виберіть англійський текст з ідіомами або загальноприйнятими виразами;

– знайдіть адаптований переклад з українською, який зберігає ідіоматичний характер;

– поясніть, чому саме цей варіант перекладу було обрано.

2. Практичне завдання. Культурна адаптація.

– оберіть англійський вислів, який має культурно залежний контекст;

– перекладіть його на українську з врахуванням культурних реалій, щоб зберегти сенс та нюанси оригіналу;

– відзначте, які культурні елементи вплинули на ваш вибір перекладу.

3. Практичне завдання. Адаптація стилістичних особливостей.

– виберіть англійський вираз, який має певний стиль чи тон;

– перекладіть його на українську з метою збереження стилістичних особливостей оригіналу;

– поясніть, які вирази та структури були використані для досягнення цієї мети.

4. Практичне завдання. Переклад спеціалізованих термінів.

– виберіть англійський текст зі спеціалізованими термінами;

– знайдіть або створіть відповідний український еквівалент для цих термінів;

– з'ясуйте, як адаптація термінів впливає на загальний зміст тексту.

5. Практичне завдання. Ідентифікація та пояснення лексичних розбіжностей.

- опрацюйте пару англійсько-українських текстів різних жанрів (новини, реклама, наукова стаття тощо);
- виділіть лексичні розбіжності та непаралельні вирази між ними;
- напишіть короткий пояснювальний текст для кожної розбіжності, відзначивши, чому вибрано саме такий варіант перекладу.

6. Практичне завдання. Адаптація термінів в академічних текстах.

- огляньте науковий текст англійською зі спеціалізованими термінами;
- перекладіть його українською таким чином, щоб зберегти точність та науковий характер;
- визначте, які терміни вимагали найбільшої адаптації та поясніть вибір відповідних еквівалентів.

7. Практичне завдання. Вираження ідіом на прикладах.

- виберіть кілька англійських ідіом із різних жанрів (розмовний, літературний, науковий тощо);
- перекладіть їх на українську, використовуючи адаптацію для збереження ідіоматичного сенсу;
- поясніть, як адаптовані переклади відображають ідіоматичний характер оригіналу.

8. Практичне завдання. Переклад культурно залежних виразів.

- знайдіть англійський текст, де використовуються вирази, які мають культурно залежний контекст;
- перекладіть текст на українську з урахуванням культурних особливостей, щоб зберегти смисл і нюанси оригіналу;
- визначте, які аспекти культури вплинули на вибір перекладу.

9. Практичне завдання. Використання еквівалентів у медичних текстах

- візьміть медичний текст англійською мовою зі спеціалізованими термінами;
- перекладіть його на українську, знаходячи адекватні українські

еквіваленти для термінів;

- обґрунтуйте, чому саме ці еквіваленти були обрані.

10. Практичне завдання. Стилiстична адаптацiя в рекламних текстах

- оберiть англiйський рекламний текст з виразами, якi мають особливий стиль;
- перекладiть текст на українську таким чином, щоб зберегти стилiстичнi особливостi оригiналу;
- вiдзначте, якi стилiстичнi засоби були використанi для досягнення такого самого ефекту.

11. Практичне завдання. Контекстуальний переклад тексту новин.

- виберiть тексту новин англiйською, де важливий контекст для розумiння подiй;
- перекладiть текст на українську так, щоб зберегти контекст та передати оригiнальний сенс;
- пояснiть, якi контекстуальнi елементи вплинули на ваш вибiр перекладу.

Цi завдання дозволяють практично вивчити принципи та технiки використання перекладацьких стратегiй для ефективного усунення лексичних розбiжностей в перекладi. Вони надають можливiсть практично використовувати професiйнi технiки. Це дозволяє набути досвiду в роботi з рiзними типами текстiв та лексичними розбiжностями. У процесi роботи з цими завданнями перекладач має змогу навчитися ретельно аналізувати контекст оригiнального тексту, що є ключовим для зрозумiння смислу та вибору вiдповiдного перекладу.

Отже, дослiдження та усунення лексичних розбiжностей в перекладi з англiйської на українську мову є актуальною та важливою задачею в умовах зростання мiжнародних комунiкацiй та глобалiзацiї [50]. Питання усунення розбiжностей вимагає практичних пiдходiв, таких як використання еквiвалентiв, адаптацiя, контекстуальний та концептуальний переклад, звернення до етимологiї та експертної оцiнки. Вирiшення цього питання сприяє покращенню якостi перекладiв i забезпеченню ефективноi комунiкацiї мiж рiзними мовами та культурами.

РОЗДІЛ 3

СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ ЛЕКСИЧНИХ РОЗБІЖНОСТЕЙ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ РІЗНОГАЛУЗЕВИХ ТЕКСТІВ

3.1. Використання еквівалентів та аналогів як засобу перекладацької трансформації спеціальних текстів

Використання еквівалентів та аналогів є важливими засобами перекладацької трансформації спеціальних текстів. Ці стратегії допомагають забезпечити точний та зрозумілий переклад, особливо в галузях зі спеціалізованою термінологією. У спеціалізованих текстах надзвичайно важливо передати точний зміст термінів та концепцій. Використання еквівалентів допомагає забезпечити правильне розуміння навіть найскладніших ідей. Багато галузей мають специфічну термінологію, яка має бути збережена у перекладі [18]. Використання аналогів або еквівалентів допомагає підтримувати єдність та уніфікацію термінології. Спеціалізовані тексти можуть містити культурно залежні вирази або метафори. Використання аналогів допомагає знайти спосіб передати зміст, зберігаючи зрозумілість для цільової аудиторії. Також використання еквівалентів допомагає уникнути надмірної складності або заплутаності в перекладі. Це дозволяє досягти більшої ефективності комунікації. Точний та адекватний переклад спеціалізованих текстів підвищує професіоналізм як перекладача, так і автора тексту.

У сучасному світі співпраця між галузями та країнами є нормою. І точний переклад спеціалізованих текстів допомагає зробити цю співпрацю більш ефективною [31]. Використання еквівалентів та аналогів актуальне для різних галузей, від технічних до медичних, юридичних та наукових. До основних засобів застосування еквівалентів та аналогів відносяться еквіваленти термінів, аналогічні структури, аналогії та порівняння, еквіваленти культурних виразів, переформулювання, застосування дефініцій

та пояснень, уникання буквального перекладу.

У спеціалізованих галузях, де існує точна термінологія, важливо знайти адекватний еквівалент терміну або слова з оригінальної мови. Це допомагає забезпечити єдність термінології та уникнути неправильного розуміння [47]. У галузі науки або технічних текстів важливо знайти еквівалентні терміни для точного відтворення концепцій. Наприклад в англійській мові існує термін «DNA sequencing», що за допомогою еквівалентного перекладу має інтерпретацію в українській мові як «Послідовне визначення ДНК». Англійський науковий термін «Neuroscience» має український еквівалент «Нейронаука».

У деяких випадках, коли концепція або структура тексту не мають точного еквіваленту в цільовій мові, можна використовувати аналогічні структури, які передають той самий зміст або ідею [20]. Використання аналогій або порівнянь може допомогти пояснити складні або нові концепції в спеціалізованих текстах. Це дозволяє зрозуміти ідею, використовуючи вже відомі концепції. Використання аналогій може допомогти передати специфіку галузі, яка може бути менш відомою читачеві. Наприклад англійський варіант «The software acts as a firewall.» в українській мові може перекладатися за допомогою аналогії «Програмне забезпечення працює, як файрвол – захисний бар'єр». Англійський: «The algorithm resembles the human brain's decision-making process». Український переклад з аналогією: «Алгоритм схожий на процес прийняття рішень у мозку людини».

Деякі спеціалізовані тексти містять культурно залежні вирази або метафори. В таких випадках, важливо знайти еквіваленти або вислови, які б були зрозумілі та прийнятні для цільової аудиторії [26]. Для виразів, які мають сильний культурний контекст, корисно знайти аналогічний вираз у цільовій мові. Наприклад, англійський варіант «Break a leg!». Український аналог: «Зламай ластівку!». Чи англійський вираз «The ball is in your court» має український аналог «М'яч у твоєму полі».

Іноді деякі спеціалізовані терміни або вирази можуть бути важко

перекладені без втрати точності. У таких випадках, можливе переформулювання тексту з метою збереження основної ідеї [3]. Переформулювання речень може допомогти передати зміст та інформацію зберігаючи загальну структуру. Англійський: «The concept is analogous to...». Український переклад: «Ця концепція подібна до...». Або ж англійський варіант: «The data suggests a correlation between...». Український переклад з застосуванням перефразування: «Дані вказують на зв'язок між...».

Трактування концепцій або термінів через визначення або пояснення може допомогти уникнути змін у тексті, одночасно забезпечуючи зрозуміння. У спеціалізованих галузях, де буквальный переклад може призвести до незрозумілого або некоректного змісту, важливо вибирати альтернативні способи виразу [22]. Часом найкращий спосіб пояснити термін – це надати конкретний приклад. Англійський текст науково-технічного спрямування «A catalyst increases the rate of a chemical reaction». Доцільно перекласти з допомогою прикладу застосування «Каталізатор прискорює швидкість хімічної реакції, подібно до того, як педаль газу прискорює автомобіль». Англійський варіант «A prime number can only be divided by 1 and itself». Український переклад з прикладом: «Просте число можна поділити тільки на 1 і на себе».

В ході нашого наукового дослідження було виокремлено фрагменти спеціальних текстів та проаналізовано специфіку їх перекладів з урахуванням найбільш точних еквівалентів та аналогів.

Фрагмент медичного тексту.

Англійський: «The patient exhibited symptoms of acute myocardial infarction».

Український переклад з еквівалентом: «Пацієнт проявив симптоми гострого інфаркту міокарда».

Англійський: «Recent advancements in medical imaging have revolutionized the diagnosis and treatment of various neurological disorders. Functional magnetic resonance imaging (fMRI) has enabled the visualization of

brain activity in real-time, shedding light on the intricate neural pathways responsible for cognitive functions».

Український переклад з використанням аналогії: «Останні досягнення в медичному зображенні дали змогу революціонізувати діагностику та лікування різноманітних неврологічних розладів. Функціональна магнітно-резонансна томографія (fMRI) дозволила візуалізувати активність мозку у режимі реального часу, висвітлюючи складні нейронні шляхи, відповідальні за когнітивні функції.»

Фрагмент економічного тексту.

Англійський: «The company's revenue growth rate exceeded expectations.»

Український переклад з аналогом: «Темпи зростання прибутку компанії перевищили очікування».

Уривок з інженерного тексту.

Англійський: «The integration of renewable energy sources into the power grid poses challenges related to grid stability and power flow control. Smart grids utilize advanced monitoring and control systems to efficiently manage the generation, distribution, and consumption of electrical energy.»

Український переклад з використанням еквівалента: «Інтеграція відновлюваних джерел енергії в електромережу ставить перед викликами, пов'язаними зі стабільністю мережі та керуванням потоком електроенергії. Розумні мережі використовують вдосконалені системи моніторингу та керування для ефективного управління виробництвом, розподілом та споживанням електричної енергії.»

Фрагмент технічного тексту.

Англійський: «The software employs a recursive algorithm for data processing».

Український переклад з прикладом: «Програмне забезпечення використовує рекурсивний алгоритм для обробки даних».

Уривок з наукового тексту.

Англійський: «The experiment confirmed the hypothesis of quantum entanglement».

Український переклад з аналогом: «Експеримент підтвердив гіпотезу

квантового сплетення».

Англійський: «The study of quantum entanglement in subatomic particles has been instrumental in advancing our understanding of the fundamental nature of the universe. Entanglement, a phenomenon in quantum mechanics where particles become correlated in such a way that the state of one particle directly influences the state of another, challenges classical notions of causality.»

Український переклад з використанням еквівалента: «Дослідження квантового переміщення у підатомних частинках було інструментальним у сприянні розвитку нашого розуміння фундаментальної природи Всесвіту. Заплутаність, явище в квантовій механіці, де частинки стають взаємопов'язаними таким чином, що стан однієї частинки безпосередньо впливає на стан іншої, ставить під сумнів класичні уявлення про причинно-наслідковість.»

Уривок з юридичного тексту.

Англійський: «The defendant is entitled to legal representation.»

Український переклад з еквівалентом: «Відповідач має право на юридичне представництво».

Український текст: «Відповідно до статті 10 Конституції України, права та свободи людини і громадянина є вищою цінністю із здійснення яких виходять, реалізуються і захищаються державою.»

Переклад на англійську з використанням еквіваленту: «In accordance with Article 10 of the Constitution of Ukraine, the rights and freedoms of individuals are the highest value, the realization of which stems, is exercised, and is protected by the state.»

Ці приклади ілюструють, як еквіваленти та аналоги можуть бути використані для перекладу спеціалізованих текстів, забезпечуючи адекватність інформації та зрозумілість для аудиторії.

Використання еквівалентів та аналогів вимагає від перекладача глибокого розуміння тексту, мовних відмінностей та специфіки галузі. Правильний вибір цих засобів допомагає забезпечити точний та адекватний переклад спеціальних текстів.

3.2. Контекстуальний переклад в системі роботи з лексичними розбіжностями

В сучасному світі зростає необхідність ефективного спілкування між різними мовними та культурними спільнотами. Лексичні розбіжності в перекладі можуть стати перешкодою для зрозумілості, адекватності та точності передачі інформації. Світ стає все більше глобалізованим, і мови взаємодіють на різних рівнях [19]. Для належної співпраці, торгівлі, наукових досліджень та інших сфер суспільного життя потрібно вміння ефективно перекладати різні тексти з різних мов.

Контекстуальний переклад – це підхід до перекладу, який враховує не тільки лексичні значення окремих слів, а й їхні взаємовідношення в тексті, культурний та ситуаційний контекст [58]. Лексичні розбіжності можуть призводити до неточного або невірнього сприйняття тексту. Дослідження контекстуального перекладу допомагає забезпечити точність та зрозумілість у перекладі, що є особливо важливим в спеціалізованих галузях. Часто лексичні розбіжності пов'язані з культурними особливостями. Дослідження контекстуального перекладу допомагає знайти адекватний вираз, який враховує культурну специфіку та передає смисл і відчуття оригіналу. Контекстуальний переклад допомагає зробити переклад більш природним та зрозумілим для читачів, що покращує ефективність комунікації між мовами. Також у галузях, де точність та правильне розуміння є критично важливими, дослідження контекстуального перекладу може значно полегшити розуміння та використання спеціалізованих текстів. Дослідження контекстуального перекладу допомагає розвивати перекладацькі алгоритми та інструменти, що сприяє автоматизації та покращенню якості перекладу.

Використання контексту для збереження смислу та стилістичних особливостей оригіналу є ключовим аспектом контекстуального перекладу. Цей підхід включає різні способи взаємодії перекладача з вихідним текстом (табл. 3.1).

Застосування контекстного перекладу для збереження смислу та стилістичних особливостей оригіналу

Спосіб досягнення	Характеристика	Приклад
1	2	3
Семантичний контекст	Розуміння семантики слова або виразу в перекладі вимагає врахування контексту, в якому вони вживаються.	Наприклад, слово «банк» може мати різні значення в контексті фінансів або річної рослинності
Контекстуальна адаптація	Використання адекватних синонімів або перекладу з врахуванням контексту допомагає зберегти точний смисл оригіналу.	Наприклад, українське слово «підйом» може бути перекладене на англійську як «elevation» у географічному контексті і «rise» у контексті економіки
Структурний контекст	Розташування слова чи виразу у реченні також впливає на його тлумачення. Розуміння ролі слова в реченні допомагає вибрати правильний переклад	Наприклад, оригінальне речення: «He made a U-turn and headed back.» Переклад без контексту: «Він зробив поворот на 180 градусів і направився назад.» Переклад зі структурним контекстом: «Він здійснив розворот і попрямував назад.» У цьому прикладі, в оригінальному реченні «U-turn» - це технічний термін для розвороту автомобіля на 180 градусів. Однак в українській мові вживається термін «розворот», який передає цю дію.
Контекстуальна інтерпретація	Використання контексту для точного розуміння виразів, що мають множину значень.	Прикладом може бути слово «лист», яке може означати як письмовий документ, так і частину рослини.
Ідіоматичні вирази	Деякі вирази мають ідіоматичний характер, тобто їх не можна перекладати буквально. В таких випадках врахування контексту та вибір аналогічного ідіоматичного виразу зберігає їх смисл.	Оригінальний вираз: «The ball is in your court.» Цей вираз в англійській мові має ідіоматичне значення, що означає, що зараз на вас лежить відповідальність прийняти рішення або вжити дії. Ця фраза пов'язана зі спортивною грою, коли м'яч знаходиться на вашій половині поля і вам належить подати його далі. Переклад: «М'яч у вашому полі.» Адаптований український переклад зберігає ідіоматичний характер оригінального виразу та передає його смислову основу.

1	2	3
Культурна адаптація	В контексті лексичних розбіжностей, пов'язаних із культурою, використання контексту допомагає знайти аналогічні вирази або вислови, які зберігають культурний нюанс оригіналу.	Оригінал (англійська): «Break a leg!» Переклад (українська): «Нічого собі! Удачі!» У цьому прикладі «Break a leg!» - це англійський вираз, який вживається для вираження побажання удачі. Однак, буквальний переклад цього виразу на українську може не мати такого самого сенсу і звучати дивно. Замість цього, український переклад був адаптований з урахуванням культурних реалій. «Нічого собі! Удачі!» зберігає емоційний відтінок оригіналу та передає дружні побажання, характерні для вітань української культури.
Стилістичні особливості	Вивчення стилістичних особливостей оригіналу та вибір відповідних виразів або обертів у перекладі для збереження стилістичної нюансованості	Наприклад, якщо український вислів «мати холодні ноги» має стилістичний нюанс, то в англійському перекладі він може бути адаптований як «to have cold feet» з врахуванням контексту та стилю.

Контекстуальний переклад дозволяє уникнути втрати смислу та стилістичних особливостей оригіналу, забезпечуючи належну якість перекладу.

Основні риси контекстуального перекладу у системі роботи з лексичними розбіжностями включають:

1. Аналіз речення. Контекстуальний переклад враховує повністю речення або текстового фрагмента, щоб зрозуміти справжній зміст та інтенцію. Це допомагає уникнути невірних перекладів через неправильне розуміння окремих слів.

2. Синоніми та антоніми. Використання синонімів або антонімів може відтворити нюанси та контекстні відтінки оригінального тексту.

3. Переклад контекстуальних ідіом та виразів. Ідіоми та вирази мають специфічний контекст, який може відрізнятися в різних мовах. Контекстуальний переклад допомагає зберегти їхній смисл та ефект.

4. Культурна адаптація. Переклад може вимагати заміни культурно залежних слів або виразів на ті, які відповідають культурному контексту цільової мови.

5. Передача іронії, емоцій та тональності. Врахування контексту допомагає вірно передати емоції та стиль оригінального тексту.

6. Вибір адекватних слів. Використання слів, які мають близьке лексичне значення, але враховують контекст, дозволяє досягти точності та зрозуміння.

7. Переклад фразових дієслів. Фразові дієслова часто мають специфічний контекст, який важко передати дослівно. Контекстуальний переклад допомагає підкреслити їхній зміст.

Концептуальний переклад важливий у багатьох галузях для збереження смислу та ідеї оригінального тексту [62]. Точність і передача ідеї дуже важливі в системі наукових текстів. Концептуальний переклад допомагає зберегти науковий контекст та відтінки, що дозволяє іншим дослідникам правильно розуміти та використовувати інформацію. В художніх творах ідеї, настрої та стиль грають ключову роль. Концептуальний переклад надає можливість зберегти атмосферу, відчуття та емоції оригінального тексту, а не просто перекласти слова. В свою чергу, у рекламних текстах важливо передати емоційне навантаження та враження. Концептуальний переклад допомагає зберегти ідею та відчуття, які мають вплив на цільову аудиторію. Юридична документація передбачає точність передачі інтенції та змісту, що може мати вирішальне значення в правових питаннях [10]. Концептуальний переклад забезпечує відповідність між мовами у юридичних термінах та їх сенсі.

Відповідно до аналізу наукових та статистичних джерел визначено, наскільки часто це тип перекладу застосовується в різних типах спеціальних текстів. Результати аналізу представлені в діаграмі (рис. 3.1)

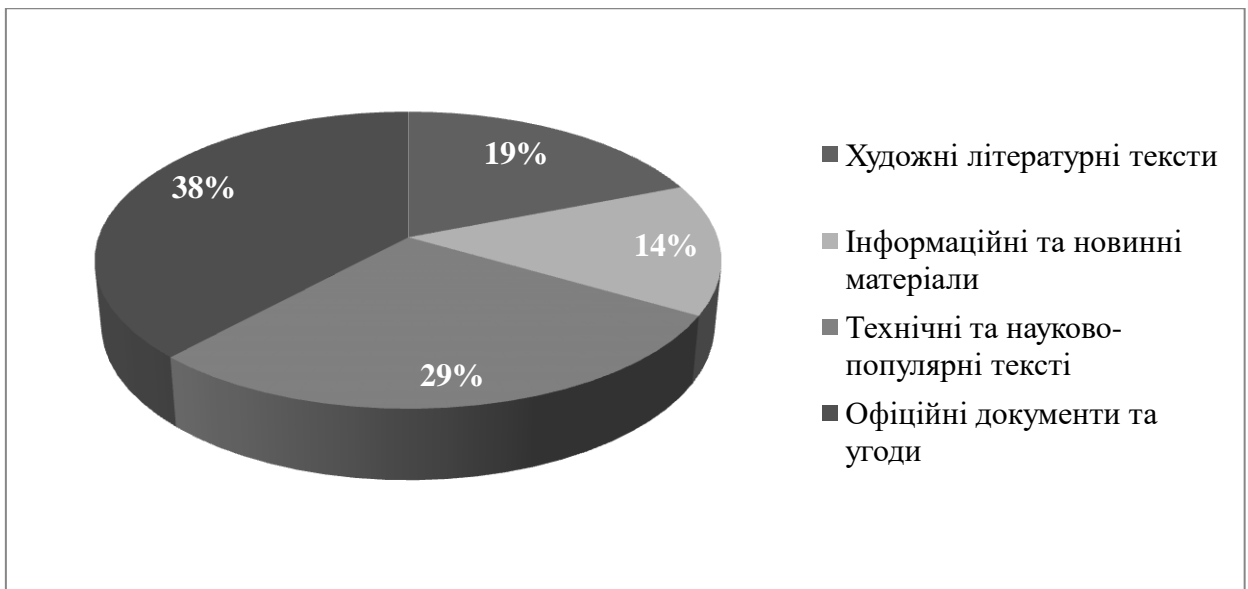

Рис. 3.1. Частота застосування концептуального перекладу в різних типах текстів

Наукові статті та дослідницькі роботи: приблизно 60-70% – концептуальний переклад з високим рівнем точності, оскільки основна мета – передати науковий зміст.

Художні літературні тексти: приблизно 30-40% – концептуальний переклад з увагою до стилю та метафор, але може бути менше, залежно від специфіки тексту.

Інформаційні та новинні матеріали: приблизно 20-30% – концептуальний переклад, оскільки важливо передати основні інформаційні аспекти.

Технічні та науково-популярні тексти: приблизно 50-60% – концептуальний переклад з акцентом на передачу складних концепцій.

Офіційні документи та угоди: приблизно 70-80% – концептуальний переклад для точності та відповідності юридичним нормам.

Під час перекладацької діяльності в ході практики нами застосовувався концептуальний переклад. Наведемо ряд прикладів його застосування, з якими ми зустрічалися в практичній роботі перекладацького бюро:

1. Український текст: «Ця угода діє до визначення нових умов».

Контекстуальний переклад на англійську: «This agreement is in effect until new terms are determined».

2. Український текст: «Конфіденційна інформація повинна бути розкрита тільки за вказівкою сторін».

Контекстуальний переклад на англійську: «Confidential information should only be disclosed upon the parties' instruction.»

3. Український текст: «Ми прагнемо до досягнення спільної мети».

Контекстуальний переклад на англійську: «We aim to achieve a common goal.»

4. Український текст: «Це рішення відповідає нормам закону».

Контекстуальний переклад на англійську: «This decision complies with the norms of the law».

5. Український текст: «Суд розглянув питання відповідно до вимог сторін».

Контекстуальний переклад на англійську: «The court considered the issue in accordance with the parties' requirements.»

Під час перекладу спеціальних текстів з англійської на українську мову ми також застосовували концептуальний підхід.

Англійський текст: «This software is designed to streamline workflow processes».

Контекстуальний переклад на українську: «Це програмне забезпечення розроблено для оптимізації робочих процесів».

Англійський текст: «The project was initiated to address emerging market demands».

Контекстуальний переклад на українську: «Проект був започаткований для відповіді на вимоги зростаючого ринку».

Англійський текст: «The company's success can be attributed to its innovative approach».

Контекстуальний переклад на українську: «Успіх компанії можна пояснити її інноваційним підходом».

Англійський текст: «The conference aims to foster collaboration among researchers».

Контекстуальний переклад на українську: «Конференція спрямована на підтримку співпраці серед дослідників».

Англійський текст: «His argument was based on solid evidence».

Контекстуальний переклад на українську: «Його аргументи базувалися на вагомих доказах.»

Цей підхід розкриває важливість збереження та передачі контексту при роботі з лексичними розбіжностями, що дозволяє забезпечити більш точний та адекватний переклад між мовами.

Концептуальний переклад має велику актуальність в дослідженні лексичних розбіжностей через свою спроможність передати не лише лексичне значення окремих слів, а й їхні взаємовідношення, контекст, абстрактні концепції та міжкультурні нюанси [3].

Таким чином, дослідження концептуального підходу до перекладу з лексичними розбіжностями має велике значення для покращення якості міжмовної комунікації в різних сферах діяльності.

3.3. Використання пояснень та адаптацій для усунення лексичних розбіжностей в перекладі

Застосування у перекладацькому процесі пояснень та адаптацій є важливими стратегіями для усунення лексичних розбіжностей в перекладі, особливо коли дослівний переклад не є оптимальним. Для досягнення максимальної відповідності у перекладацькій діяльності ці перекладацькі трансформації можливо комбінувати [14]. Включення пояснень та адаптацій у перекладацький процес для усунення лексичних розбіжностей полягає в тому, що ці стратегії дозволяють зберігати і передавати сутність та нюанси оригінального тексту, забезпечуючи одночасно зрозумілість, природність і

сприйнятливості для мовної та культурної специфіки цільової аудиторії. Пояснення та адаптації дозволяють перекладачам точніше передавати специфіку слів, термінів чи виразів, які можуть бути унікальними для вихідного тексту. Також використання адаптацій допомагає уникнути буквальних перекладів, які можуть звучати дивно або незрозуміло, зберігаючи при цьому інтегритет тексту. Застосування пояснень у вигляді пояснювальних ремарок або додаткових контекстуальних висвітлень допомагає читачам краще розуміти складні поняття або вирази [33]. Враховуючи культурну, стилістичну та лексичну специфіку мов, використання пояснень та адаптацій є невід'ємною частиною перекладацького процесу. Вони дозволяють досягти балансу між збереженням оригінального смислу та ефективним сприйняттям тексту читачами цільової мови.

Ці стратегії допомагають зберегти смисл, стиль та нюанси оригіналу, адаптувавши їх до мовних та культурних реалій цільової мови.

Пояснення (Explanations). Ця стратегія передбачає додавання пояснень або роз'яснень до перекладу, щоб зрозуміло виразити той смисл, який був у вихідному тексті. Це особливо корисно, коли поняття чи термін в оригіналі є незвичайним або малознайомим читачам цільової мови.

Приклад. Оригінал (англійська): «The event was a real black swan». Переклад (українська): «Подія була справжньою чорною лебединою» (з поясненням: чорна лебедина – рідкісна подія, яка несподівано відбувається).

Адаптація (Adaptations). Ця стратегія включає заміну лексичної одиниці вихідного тексту аналогічною одиницею у цільовій мові, яка краще відображає місцеві реалії та структуру мови.

Приклад. Оригінал (англійська): «He hit the nail on the head.» Переклад (українська): «Він влучив у яблуко» (з адаптацією: українська аналогія до англійської ідіоми).

Застосування цих стратегій може бути важким завданням, оскільки вимагає розуміння сутності оригінального тексту, а також добре розвинених мовних та культурних знань для вибору адекватного способу адаптації чи

пояснення. Використання цих стратегій допомагає перекладачам зберігати важливі аспекти оригінального тексту під час перекладу.

У деяких випадках, особливо в перекладі спеціалізованих термінів або культурно залежних виразів, можливо внести пояснення або виправдання в тексті, щоб читач зрозумів сутність терміну чи виразу.

Приклад: «The concept of 'face' is crucial in Asian cultures».

Переклад з поясненням: «Поняття 'обличчя' має велике значення в азіатських культурах».

Іноді можливо знайти аналогічний термін чи вираз у мові призначення, який адаптується до контексту та реалій даної мови

Приклад: «She nailed the presentation» .

Переклад з адаптацією: «Вона успішно виступила на презентації».

Визначення та опис. В деяких випадках можна включити додатковий рядок або речення, щоб пояснити термін чи вираз.

Приклад: «The company is in a growth spurt».

Переклад з описом: «Компанія перебуває у фазі інтенсивного росту».

Деякі розбіжності можна усунути, переносячи смисл на інший аспект тексту.

Приклад: «The author sheds light on the issue».

Переклад з переносом смислу: «Автор розкриває проблему».

Додавання додаткових деталей чи пояснень може допомогти уточнити смисл.

Приклад: «The solution is up in the air».

Переклад з уточненням: «Рішення ще не визначено».

Іноді можна використовувати слово, яке має спільний корінь або походження зі словом у вихідній мові.

Приклад: «The team is collaborating to achieve success».

Переклад з відштовхуванням від кореня: «Команда співпрацює для досягнення успіху».

Застосування синонімів. Використання синонімів може допомогти

підібрати слова з близьким значенням.

Приклад: «The results are remarkable».

Переклад зі синонімом: «Результати вражаючі».

Контекстуальний пояснювальний переклад. Вирази, які мають специфічне значення в одній мові, можуть бути пояснені більш докладно в перекладі.

Приклад: «The elephant in the room».

Переклад з поясненням: «Проблема, про яку всі знають, але не говорять».

Зміна порядку слів. Змінювання порядку слів може допомогти зрозуміти більш точний смисл.

Приклад: «He is a man of the world».

Переклад зі зміною порядку слів: «Він світова людина».

Використання вищого рівня загальності. Іноді можна використовувати більш загальні слова, які будуть включати певний термін.

Приклад: «He has a degree in microbiology».

Переклад з використанням загального терміна: «У нього ступінь в галузі мікробіології».

В ході практичної діяльності нами застосовувалися різні співвідношення застосування пояснень та адаптацій для згладження лексичних розбіжностей:

1. Англійська фраза «The deadline is looming». Ми переклали її з допомогою адапації: «Наближається крайній термін».

Перекладацький коментар: Українська мова не має прямого аналога слова «looming», яке означає наближення якогось негативного або важливого події. У перекладі було використано адаптацію, щоб передати цей контекст іншими словами.

2. Англійська фраза «Her speech was music to my ears» була перекладена за допомогою пояснення: «Її виступ був дуже приємним для мене».

Перекладацький коментар: В англійській мові вираз «music to my ears»

вказує на приємний, приємно звучний звук. Український переклад включає пояснення, щоб виразити той самий приємний контекст.

3. Англійська фраза: «The project hit a roadblock». Переклад з адаптацією: «Проект зіткнувся з перешкодою».

Перекладацький коментар: Термін «roadblock» вказує на серйозну перешкоду. Український переклад використовує адаптацію, щоб передати цей аналогічний сенс.

4. Англійська фраза: «His ideas are outside the box». Нами був застосований переклад з поясненням: «Його ідеї виходять за межі стандартного».

Перекладацький коментар: В англійській мові фраза «outside the box» вказує на нетрадиційний підхід. Український переклад має пояснення для виразу, щоб передати аналогічний контекст.

5. Англійська фраза: «They buried the hatchet». Переклад з адаптацією: «Вони закопали війну».

Перекладацький коментар: Вираз «bury the hatchet» означає припинити сварку або конфлікт. Український переклад використовує адаптацію, щоб передати це значення.

Приклади демонструють різні методи використання пояснень та адаптацій для досягнення якісного та точного перекладу, особливо у випадках лексичних розбіжностей. Вони дозволяють перекладачам вибрати найкращий спосіб передачі смислу, враховуючи специфіку тексту та мовних реалій.

Використання пояснень та адаптацій є важливими стратегіями для усунення лексичних розбіжностей в перекладі. Пояснення допомагають читачам зрозуміти незнайомі лексичні конструкції, адаптація ж дозволяє зробити переклад більш природним та адекватним цільовій аудиторії [26]. Ці методи важливі для забезпечення точності та зрозумілості перекладу в умовах лексичних розбіжностей між мовами.

ВИСНОВКИ

Лексичні розбіжності в англо-українських перекладах різногалузевих текстів є актуальною темою дослідження сучасних науковців та перекладачів. Вони виникають через різницю між двома мовами, особливості галузі, стилістичні варіанти та культурні нюанси. Ідентифікація та розуміння лексичних розбіжностей важливі для досягнення точності та адекватності перекладу [8]. Для цього можна використовувати різні підходи, такі як аналіз контексту, використання словникових та електронних ресурсів, консультація з фахівцями та корпусні дослідження.

Вивчення та розуміння лексичних розбіжностей є ключовими аспектами процесу перекладу. Ці розбіжності виникають через різницю в мовних системах та культурних контекстах між джерелом та цільовою мовами.

Вивчення типології лексичних розбіжностей та розробка стратегій для їх подолання допомагають покращити якість перекладу різногалузевих текстів. Важливо виокремити причини утворення лексичних розбіжностей, таких як семантичні, стилістичні, культурні та граматичні фактори. Дослідження у цій галузі сприяє вдосконаленню професійних навичок перекладачів і сприяє розвитку перекладознавства та лінгвістики в цілому.

Наразі існує необхідність забезпечення точного та ефективного перекладу різногалузевих текстів, що мають велике значення в нашому сучасному світі. Виокремлення комплексу перекладацьких трансформацій та стратегій перекладу лексичних розбіжностей дозволяє розширити наші знання про взаємозв'язок між мовами, сприяє культурному обміну та зближенню націй. Крім того, воно має практичне значення для перекладачів, які здатні забезпечити якісний та зрозумілий переклад різногалузевих текстів, забезпечуючи зрозумілість та точність передачі інформації [70]. Ідентифікація та аналіз лексичних розбіжностей допомагають перекладачам зрозуміти особливості мовних конструкцій та вибрати найкращі стратегії

перекладу, щоб досягти максимальної відповідності між початковим та цільовим текстами.

Переклади різногалузевих текстів вимагають спеціалізованого підходу, оскільки вони мають свою термінологію та лексику, які можуть бути незрозумілими для звичайних читачів.

Лексичні розбіжності між мовами, культурні відмінності та специфіка галузі можуть створювати труднощі для точного та зрозумілого передавання смислу. Використання пояснень та адаптацій є ефективними засобами усунення цих труднощів [16]. Ідентифікація лексичних розбіжностей може проводитися через аналіз виразів, фразових дієслів, спеціалізованих термінів, культурно залежних висловів та ідіом.

Результати нашого дослідження показали, що лексичні розбіжності в англо-українських перекладах різногалузевих текстів можуть виявлятися як на рівні окремих слів, так і на рівні фраз, ідіом, термінів, спеціалізованих конструкцій та культурно залежних виразів.

Нами було визначено, що лексичні розбіжності можуть виникати через семантичні, структурні, культурні та стилістичні різниці між мовами, а також через специфіку галузі, з якої походить текст. Також після проведеного аналізу встановлено, що ідентифікація лексичних розбіжностей є ключовим етапом перекладу, оскільки допомагає зрозуміти, які елементи тексту потребують особливої уваги для збереження точності та відтворення смислу.

Для подолання лексичних розбіжностей успішно використовуються стратегії адаптації, пояснень, використання еквівалентів та аналогів, а також концептуального перекладу.

Зменшення впливу лексичних розбіжностей в англо-українських перекладах різногалузевих текстів має значення не лише для професійних перекладачів, але й для лінгвістів, перекладознавців та студентів, які вивчають мовознавство та перекладацьку сферу. Це сприяє поглибленню розуміння мовних особливостей, розвитку перекладацьких вмінь та покращенню якості перекладу в цілому [25].

Таким чином, дослідження та розуміння лексичних розбіжностей в англо-українських перекладах різногалузевих текстів є актуальними і важливими для подолання мовних бар'єрів, забезпечення якості та ефективності перекладу і сприяння взаєморозумінню між різними мовними та культурними спільнотами, оскільки допомагає зрозуміти складність перекладу та вивчити ефективні методи подолання цих розбіжностей в різних галузях. Розуміння культурних особливостей має велике значення для точного перекладу, оскільки воно допомагає передати не лише слова, а й внутрішній смисл та контекст.

У підсумку, дослідження типології лексичних розбіжностей в англо-українських перекладах різногалузевих текстів вказує на важливість уваги до деталей, глибокого розуміння мовних та культурних особливостей, а також застосування різноманітних стратегій перекладу для забезпечення точності та адекватності відтворення смислу оригінального тексту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Березівська О. І. Теоретичні аспекти лексичних розбіжностей між англійською та українською мовами. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 2017. №87. С. 135-139.
2. Виноградов І. К. Теорія перекладу: Вибрані твори. 2014. URL: https://lib.iitta.gov.ua/7133/1/Teoriia_perekladu_-vibrani_tvory.pdf (дата звернення 11.07.2023)
3. Гончарова В. Основи англійсько-українського наукового перекладу. Логос. 2002. 221 с.
4. Гудман М. Практичний курс перекладу. Основи теорії та практики перекладу. ВЦ «Академія». 2001. 158 с.
5. Гуменюк О. Лексичні розбіжності в англійсько-українських перекладах публіцистичних текстів: причини виникнення та стратегії подолання. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*, 2018. №79. С. 134-137.
6. Дубінська О. Лексичні розбіжності англійської та української мов: підходи до аналізу та перекладу. *Збірник наукових праць Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологічні науки*, 2015. №20. С. 82-87.
7. Жалдак М. Лексичні розбіжності англійської та української мов: причини та види. *Науковий вісник НЛТУ України*, 2018. № 28, С. 131-137.
8. Жигадло М. М. Лексичні розбіжності між англійською та українською мовами у перекладі наукових текстів. 2018. URL: https://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/49547/1/2018_2_10.pdf (дата звернення 24.05.2023)
9. Жовква О. В. Лексичні розбіжності в англійсько-українських перекладах художніх текстів. *Лінгвістичні дослідження*, 2016. №40, С. 85-90.
10. Качала О. Лексичні розбіжності англійської та української мови в перекладах політичних текстів. *Фаховий журнал*, 2012. № 3. С. 80-83.
11. Кільчевська Т. Проблеми лексичних розбіжностей при перекладі сучасних англомовних політичних публіцистичних текстів. *Синопсис*, 2017.

№26. С. 125-131.

12. Коломієць І. О. Лексичні розбіжності англійської та української мов у перекладі. *Мовознавство*, 2016. №3. С. 78-82.

13. Колосовська О. Практичний курс перекладу. Видавничий дім «Слово». 2009. 272 с.

14. Комаровська О. Лексичні розбіжності у перекладі текстів науково-технічної літератури. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Лінгвістика»*, 2016. №39. С. 100-106.

15. Коробкова Л. (2015). Особливості адаптації розмовних висловів при перекладі художніх текстів. 2015. URL: https://www.researchgate.net/publication/339899433_Osoblivosti_adaptatsii_rozmovnih_visloviv_pri_perekladi_khudozhnikh_tekstiv (дата звернення 08.06.2023)

16. Корунець О. Лексичні розбіжності в перекладі: проблеми та пошук рішень. *Філологічні студії: Теорія і практика*, 2011. №4. С. 163-167.

17. Космач Н. Лексико-семантичні розбіжності української та англійської мов: підходи до перекладу. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 2013. №4. С. 45-49.

18. Максименко А. Переклад в фаховій діяльності. Ленвіт. 2008. 189 с.

19. Малашонок О. Лексичні розбіжності англійської та української мов: причини та засоби подолання. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*, 2014. №1. С. 198-202.

20. Носовець О. І. Особливості перекладу англійської лексики на українську мову. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*, 2014. №27. С. 187-193.

21. Овчарук О. Основи англійсько-українського наукового та технічного перекладу. ВЦ «Академія». 2007. 378 с.

22. Павлишин О. Лексичні розбіжності англійської та української мов у художній літературі. *Молодий вчений*, 2016. №2. С. 253-256.

23. Пилипенко В. Теорія перекладу: підручник. Видавництво Київського національного лінгвістичного університету. 2015. 123 с.

24. Повидайло І. Теорія та практика перекладу. Київський університет. 2009. 200 с.

25. Поліщук Т. В. Лексичні розбіжності в англійсько-українських перекладах публіцистичних текстів. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*, 2014. №792, С. 286-291.

26. Рибаченко О. Лексичні розбіжності в англійсько-українському перекладі текстів науково-технічної літератури. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Лінгвістика»*, 2013. №23. С. 87-91.

27. Романовська Л. Основи англійсько-українського перекладу: навч. посіб. Основа. 2016. 176 с.

28. Самойленко В. Лексичні розбіжності в перекладі медичних текстів. *Іноземні мови в школах України*, 2017. №9. С. 18-22.

29. Синяченко О. Переклад: теорія, методологія, практика. Основа. 2005. 223 с.

30. Сорока Ю. Англійсько-український переклад: лексичні розбіжності і варіативність перекладу. *Мовознавство*, 2015. №6. С. 90-94.

31. Сорокіна Ю. Лексичні розбіжності англійської та української мов при перекладі рекламних текстів. *Іноземні мови в школах України*, 2015. №12. С. 42-45.

32. Тагільцева Я.М., Матвієнко Л.Г. Особливості перекладу складних слів з англійської на українську мову в економічній терміносистемі. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Спецвипуск. Гельвеневтика*. 2022. С. 133-137.

33. Тарасенко І. Л. Лексичні особливості перекладу науково-популярних текстів. 2014. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7772/105-111.pdf> (дата звернення 16.02.2023)

34. Терещенко Н. Лексичні розбіжності в англійсько-українських перекладах художніх текстів. *Фаховий журнал*, 2015. №7. С. 94-97.

35. Тимощук Г. Англійська мова для професійного спілкування: навч. посіб. Ленвіт. 2008. 86 с.

36. Титаренко Т. Курс англійської мови для перекладачів: практикум.

Ленвіт. 2005. 111 с.

37. Хмельовська, А. В. Лексичні розбіжності в перекладі медичних текстів. 2017. URL: <https://ir.nusta.edu.ua/bitstream/doc/5113/1/85.pdf> (дата звернення 13.05.2023)

38. Шамбір І. Лексичні розбіжності української та англійської мов: типи та особливості перекладу. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Філологічні науки*, 2017. №4. С. 56-61.

39. Шевченко Л. Теорія перекладу: підручник. Видавництво Київського національного лінгвістичного університету. 2006. 234 с.

40. Шевченко Л. Англійська мова для перекладачів: Підручник. Видавництво Київського національного лінгвістичного університету. 2013. 156 с.

41. Яковлева Т. В. Лексичні розбіжності англійської та української мов: сутність та способи подолання. *Вісник Одеського національного університету*, 2009. №14. С. 78-80.

42. Яковлева Т. В. Практичний курс перекладу англійської науково-технічної літератури: підручник. Основа. 2014. 178 с.

43. Baker M. Corpus-based translation studies: Research and applications. 2011. URL: https://www.researchgate.net/publication/260601580_Corpus-Based_Translation_Studies_Research_and_Applications (дата звернення 20.03.2023)

44. Baker M. In other words: A coursebook on translation. Routledge. 2011

45. Blum-Kulka S. Address forms and their use in Israeli society: The view from cross-cultural pragmatic research. 2010. URL: https://www.researchgate.net/publication/258976945_Address_forms_and_their_use_in_Israeli_society_The_view_from_cross-cultural_pragmatic_research (дата звернення 06.08.2023)

46. Gutt E. A. Distinctiveness, Cohesion, Coherence, and Meaning: A Deconstructive Account of Translation. 2014. URL: https://www.researchgate.net/publication/323097220_Distinctiveness_Cohesion_Coherence_and_Meaning_A_Deconstructive_Account_of_Translation (дата звернення 14.04.2023)

47. Hatim B. Teaching and researching translation. Pearson Education. 2001
48. Hermans T. Translation as Institution. 2005. URL: https://www.researchgate.net/publication/28989065_Translation_as_Institution (дата звернення 24.02.2023)
- 49.
50. Hermans T. The manipulation of literature: Studies in literary translation. Routledge. 2007
51. House J. Translation quality assessment: Linguistic description versus social evaluation. 2009. URL: https://www.researchgate.net/publication/228563507_Translation_Quality_Assessment_Linguistic_Description_vs_Social_Evaluation (дата звернення 08.05.2023)
52. Inghilleri M. Habitus, field and discourse: Interpreting as a socially situated activity. 2003. URL: https://www.researchgate.net/publication/254408903_Habitus_Field_and_Discourse_Interpreting_as_a_socially_situated_activity (дата звернення 16.03.2023)
53. Koller W. Lexical typology and translation. In The Oxford Handbook of Translation Studies. Oxford University Press. 2014. p. 189-204
54. Koller W. Equivalence in Translation: Between Myth and Reality. 2016. URL: https://www.researchgate.net/publication/308734499_Equivalence_in_Translation_Between_Myth_and_Reality (дата звернення 14.04.2023)
55. Koller W. The concept of equivalence and the object of translation studies. Routledge. 2016
56. Kuhiwczak P. Introducing Translation Studies: Theories and Applications. Routledge. 2010
57. Munday J. Introducing translation studies: Theories and applications. Routledge. 2008
58. Munday J. Introducing translation studies: Theories and applications (3rd ed.). Routledge. 2012.
59. Nord C. Text Analysis in Translation: Theory, Methodology, and Didactic Application of a Model for Translation-Oriented Text Analysis (2nd ed.). Rodopi, 2005

60. Pöchhacker F. *Introducing Interpreting Studies*. Routledge. 2016
61. Pym A. Explaining Toury's revision. 2010. URL: https://www.researchgate.net/publication/283080332_Explaining_Toury%27s_revision
62. Pym A. *Exploring translation theories*. Routledge. 2010.
63. Schjoldager, A. *Multilingual Lexical Units and Their Translations: A Corpus-Based Study with a Monolingual Comparable*. Springer. 2017
64. Shuttleworth M., Cowie M. *Dictionary of Translation Studies*. Routledge. 2014
65. Snell-Hornby M. *The Turns of Translation Studies: New paradigms or shifting viewpoints?*. John Benjamins Publishing. 2006
66. Snell-Hornby M. *The Turns of Translation Studies: New paradigms or shifting viewpoints?* John Benjamins Publishing. 2006
67. Tirkkonen-Condit S. Expertise in Translation Process Research. *Empirical Translation Studies: New Methodological and Theoretical Traditions*, 2005. p.129-140.
68. Tirkkonen-Condit S. Expertise in Translation Process Research: Retrospect and Prospect. 2008. URL: https://www.researchgate.net/publication/242747158_Expertise_in_Translation_Process_Research_Retrospect_and_Prospect (дата звернення 24.05.2023)
69. Trosborg A. *The Interlanguage of Translation: Interpreting, translating, and reverse translating as ways of interpreting the linguistic and cultural «Other»*. 2015. URL: https://www.researchgate.net/publication/272028853_The_Interlanguage_of_Translation_Interpreting_translating_and_reverse_translating_as_ways_of_interpreting_the_linguistic_and_cultural_Other (дата звернення 24.05.2023)
70. Venuti L. *The translator's invisibility: A history of translation*. Routledge. 2008
71. Vinay J. P., Darbelnet, J. *Comparative stylistics of French and English: A methodology for translation*. John Benjamins Publishing. 2000

ДОДАТКИ

Додаток А

Публікації в наукових та науково-практичних джерелах

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Полтавський державний аграрний університет

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
здобувачів вищої освіти ступенів бакалавр, магістр
Полтавського державного аграрного університету
за результатами науково-дослідної роботи
2021-2022 років

15-16 травня 2023 року

ПРОГРАМА КОНФЕРЕНЦІЇ

ПОЛТАВА

8. Деменко Аліна. БЕЗЕКВІВАЛЕНТНА ЛЕКСИКА ЯК ПРИЧИНА ЛЕКСИЧНИХ РОЗБІЖНОСТЕЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ
Науковий керівник: канд. наук, Антонюк Марина, каф. Гуманітарних і соціальних дисциплін.
9. Євсєєв Іван. ФРАНЧАЙЗИНГ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ
Науковий керівник: канд. наук, доц. Єгорова Олена, каф. Фінансів, банківської справи та страхування.
10. Звягольська Олена. ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ПРАЦІ І ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НА ПІДПРИЄМСТВІ
Науковий керівник: канд. наук, доц. Єрмолаєва Марина, каф. Обліку і оподаткування.
11. Клиша Олександра. БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ: СТАН ТА ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ
Науковий керівник: канд. наук, доц. Бражник Людмила, каф. Фінансів, банківської справи та страхування.
12. Кривошея Вікторія. ТЕНДЕНЦІЇ СТВОРЕННЯ СТАРТАПІВ В УКРАЇНІ
Науковий керівник: канд. наук, доц. Бражник Людмила, каф. Фінансів, банківської справи та страхування.
13. Куц Вікторія. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА
Науковий керівник: канд. наук, доц. Бражник Людмила, каф. Фінансів, банківської справи та страхування.
14. Макеров Віталій. ОЦІНКА КОНКУРЕНТНОГО СТАТУСУ ПІДПРИЄМСТВА НА РИНКУ
Науковий керівник: канд. наук, доц. Єгорова Олена, каф. Фінансів, банківської справи та страхування.
15. Махно Сергій. ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ БІЗНЕСУ В ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ
Науковий керівник: канд. наук, доц. Бражник Людмила, каф. Фінансів, банківської

УДК 81.25+821

**БЕЗЕКВІВАЛЕНТНА ЛЕКСИКА ЯК ПРИЧИНА
ЛЕКСИЧНИХ РОЗБІЖНОСТЕЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ
З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ**

А. В. Деменко

Науковий керівник:
М. А. Антонюк, к. філол. н.

Вагомим проявом лексико-семантичних труднощів при перекладі з англійської мови на українську є так звана безеквівалентна лексика — слова, що несуть інформацію про англійські країни, уклад їхнього громадського й культурного життя, етнозвичаєву та культурно-побутову специфіку. Про постійний інтерес мовознавців до цього класу слів свідчить низка термінів, що вживаються на його позначення: національно маркована лексика, безеквівалентна лексика, етнографізми, екзотизми, лакуни, реалії тощо. З-поміж українських мовознавців проблемою безеквівалентної лексики займалися І. Корунець, Р. Зорівчак, Л. Дяченко, Г. Прісовська, О. Тупиця тощо. Дослідники небезпідставно вказують на певну плутанину у визначенні безеквівалентної лексики, оскільки нерідко ототожнюються різні за обсягом поняття.

Сучасний мовознавець О. Тупиця, проаналізувавши концептуальні підходи до визначення безеквівалентної лексики в працях українських учених, пропонує таку дефініцію: "...Безеквівалентна лексема – особлива одиниця, що відображає національно-культурну своєрідність мови на лексичному рівні, номінує такі явища у сфері певної культури, які не властиві іншим. БЛ – це складова образності тексту, яка несе емоційно-експресивний підтекст, пов'язаний з ідеоетнічним компонентом значення. БЛ слугує для номінації понять та реалій, не має точних лексичних відповідників у соціокультурних парадигмах інших мов, які порівнюються з вихідною" [1, с. 257]. Як бачимо, тут наголошено на трьох моментах: по-перше, безеквівалентна лексика вмотивована позамовною дійсністю, по-друге, вона має конотативне значення, по-третє, що лексику, як впливає з її назви, неможливо точно перекласти лексичними засобами іншої мови.

Саме ці засадничі характеристики безеквівалентної лексики зумовлюють основні труднощі при перекладі. Оскільки перекладач є в першу чергу реципієнтом тексту іноземною мовою, то доцільно вести мову про рівні сприйняття безеквівалентної лексики. Так, О. Тупиця наводить таку градацію розуміння семантики слова:

- 1) повне розуміння, коли людина володіє всіма семантичними складниками значення і його загальним лексичним фоном;
- 2) неповне розуміння, тобто реципієнт не розуміє певних складників семантики слова;
- 3) неправильне розуміння — коли людина сприймає один лексичний фон замість іншого;
- 4) повне нерозуміння відбувається тоді, коли людина не засвоює жодного елемента семантичної структури слова [2, с. 204].

Як зауважує дослідник, на противагу очікуванню, що безеквівалентна лексика мала би бути для реципієнта категорією 4, на практиці вона найчастіше належить до категорії 2. Це зумовлено тим, що слова в тексті взаємодіють між собою, відбувається взаємонакладання і переплетіння їхніх сенсів, у тому числі й безеквівалентної лексики. Тому що краще перекладач обізнаний з культурою мови, з якої він перекладає, що уважніший він до контексту і внутрішньотекстових зв'язків, то зрозумілішою для нього є безеквівалентна лексика.

Український перекладознавець І. Корунець наводить такі способи передачі значень безеквівалентної національно маркованої лексики:

1) виключно транскрибування або транслітерація — зазвичай це застосовується до слів, що є істинними інтернаціоналізмами й виражають суспільно-політичні поняття;

2) транскрибування чи транслітерація із зазначенням їхнього питомого національного значення — для одиниць безеквівалентної лексики, які перекладаються вперше або не є широко відомими в мові перекладу;

3) виключно описово-експліцитним шляхом, коли сама лише транскрипція слова не дає уявлення про його значення або якщо його звукова оболонка в мові перекладу призводить до небажаної неоднозначності;

4) компонентний переклад з подальшим поясненням — коли такий переклад не розкриває суті явища, відтак потрібне додаткове описове пояснення, часто в примітках;

5) дослівний переклад або калькування — якщо компоненти мовної одиниці досить прозоро вказують на її пряме значення [3, с. 157—167].

Переклад безеквівалентної лексики завжди є мірилом професійної зрілості перекладача, його мовного чуття, його обізнаності з позамовним контекстом як країни, з чієї мови він перекладає, так і країни, для якої він здійснює свій переклад. Навіть якщо певне поняття має тільки приблизний відповідник у мові перекладу, оскільки екстралінгвальна дійсність є зовсім іншою, це не заважає використовувати його як перекладацький еквівалент. Коли ж перекладач переконаний, що іншомовний відповідник занадто приблизно передає суть поняття, а певні важливі в цьому контексті елементи семантичної структури втрачаються, він може вдаватися до одного з вищеперелічених способів перекладу безеквівалентної лексики.

1. Тупиця О., Зімакова Л. Безеквівалентна лексика: проблеми визначення. *Рідне слово в етнокультурному вимірі*. 2012. С. 251–258. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsev_2012_2012_34 (дата звернення 07.05.2023).

2. Тупиця О. Явище безеквівалентності в лексичній системі мови: проблеми іншомовного відтворення. *Рідне слово в етнокультурному вимірі*. 2016. С. 200–213. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsev_2016_2016_20 (дата звернення 07.05.2023).

3. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) = Theory and Practice of Translation : Підручник. За ред. О. І. Тереха. Вінниця : Нова книга, 2001. 446 с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**
Кафедра теорії та практики перекладу

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра романо-германських мов і перекладу

МОВА І МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

22 березня 2023 р.
м. Полтава

4. Резніченко Т. М. Особливості перекладу термінів у науково-технічних текстах. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2019. 3(3). С. 81–86.
5. Лук'янова Т. О. Особливості перекладу науково-технічних текстів. *Наукове мислення майбутнього фахівця: реалії та перспективи* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. 2017. С. 219–223.
6. Федорченко О. В. Особливості перекладу лексики науково-технічних текстів з англійської мови на українську. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія: Романо-германська філологія. Фахова мова і культура. 2016. № 48. С. 105–110.

ТИПИ ЛЕКСИЧНИХ РОЗБІЖНОСТЕЙ В В АНГЛО-УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ

Деменко Аліна,
здобувач I курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності Філологія
(спеціалізація Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська)
Полтавського державного аграрного університету
Науковий керівник – Антонюк Марина,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін
Полтавського державного аграрного університету
м. Полтава, Україна
maryna.antoniuk@pdau.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-1768-4651>

Зростаюча потреба в комунікації між різними мовами та культурами створює постійну необхідність в перекладах різногалузевих текстів, таких як академічні роботи, бізнес-документи, технічні специфікації, літературні твори

тощо [2]. Мови і культури різних країн відрізняються великою кількістю лексичних та культурних особливостей. Вивчення і розуміння цих розбіжностей допомагає покращити якість перекладів та уникнути непорозумінь. Нові технології та методи дослідження у галузі мовознавства та перекладацької науки дають можливість досліджувати лексичні розбіжності більш детально та ефективно, що сприяє подальшому розвитку цієї теми [1]. Типологія лексичних розбіжностей в англо-українських перекладах різногалузевих текстів може бути дуже різноманітною, оскільки вона залежить від багатьох факторів, таких як структура мови, культурні особливості, контекст тощо. Проте, в загальних рисах можна виділити кілька типів лексичних розбіжностей:

1. Синоніми та близькі за значенням слова. У багатьох випадках перекладачі вибирають синоніми або слова, близькі за значенням, щоб передати ідею тексту. Це може призводити до легких відхилень в смислі та нюансах між оригіналом і перекладом.

2. Відсутність еквівалентів. Деякі слова, вирази або концепти можуть не мати точного еквівалента в іншій мові. У такому випадку перекладачі можуть використовувати пояснювальні додатки або спробувати знайти найближчий аналог.

3. Кальки. Деякі перекладачі можуть створювати переклади, використовуючи кальки - це буквально відтворення структури або фрази з оригінального тексту в іншій мові. Це може призводити до незрозумілих або незвичних конструкцій.

4. Парафрази. Іноді перекладачі віддають перевагу парафразі - переформулюванню тексту таким чином, щоб зберегти смисл іншими словами. Це може бути важливим для збереження структури речення та легкості читання тексту.

5. Експліцитне пояснення. У деяких випадках, коли перекладач не може знайти точний еквівалент або навіть близький за значенням термін, він може вставити пояснення чи визначення, щоб пояснити значення слова або виразу.

6. Культурні адаптації. Під час перекладу культурно-зумовленого контенту (наприклад, традицій, звичаїв або історичних подій), перекладачі можуть вносити зміни, щоб зрозуміти контент цільовому аудиторії.

7. Адаптація до структури мови. Різниця в структурі між англійською і українською мовами може вимагати переструктурування речень або виразів, щоб зберегти логічну послідовність і зрозумілість.

Загалом, лексичні розбіжності в англо-українських перекладах різногалузевих текстів можуть бути дуже складним завданням, і вони вимагають від перекладача глибокого розуміння обох мов, контексту та специфіки тексту. Успішний переклад зазвичай вимагає творчого підходу та уважної роботи над текстом. Розвиток інтелектуальних систем перекладу та штучного інтелекту сприяє покращенню перекладів, але він також поставляє нові виклики, пов'язані з розумінням та адаптацією лексичних розбіжностей [3]. Зростаючий інтерес до іноземних культур та навчання іноземним мовам підкреслює важливість правильних та зрозумілих перекладів, що стосується не лише фахівців-перекладачів, а й всіх, хто здійснює мовний обмін.

Джерела та література

1. Жигadlo М. М. Лексичні розбіжності між англійською та українською мовами у перекладі наукових текстів. 2018. https://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/49547/1/2018_2_10.pdf
2. Рибаченко О. Лексичні розбіжності в англійсько-українському перекладі текстів науково-технічної літератури. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Лінгвістика»*, 2013. 23, 87-91.
3. Самойленко В. (). Лексичні розбіжності в перекладі медичних текстів. *Іноземні мови в школах України*, 2020. 9, 18-22.

МАТЕРІАЛИ ІІІ МІЖНАРОДНОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ
НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ
РОЗВИТКУ

М. ДНІПРО, УКРАЇНА

**10 ЛИСТОПАДА
2023 РІК**

МАТЕРІАЛИ ІІІ МІЖНАРОДНОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ
НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ
РОЗВИТКУ

М. ДНІПРО, УКРАЇНА

**10 ЛИСТОПАДА
2023 РІК**

Міждисциплінарні наукові дослідження та перспективи їх розвитку

Черніговська Анастасія Максимівна, здобувач вищої освіти другого магістерського рівня спеціальності Філологія
Полтавський державний аграрний університет, Україна

Даценко Дмитро Сергійович, здобувач вищої освіти другого магістерського рівня спеціальності Філологія
Полтавський державний аграрний університет, Україна

Деменко Аліна Віталіївна, здобувач вищої освіти другого магістерського рівня спеціальності Філологія
Полтавський державний аграрний університет, Україна

Науковий керівник: Матвісюк Леся Григорівна, канд. пед. наук, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін
Полтавський державний аграрний університет, Україна

ЕТАПИ ДОБОРУ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ СТРАТЕГІЙ У РІЗНОГАЛУЗЕВИХ ТЕКСТАХ

Зростання міжнародної торгівлі, наукової співпраці, політичних зв'язків та інших форм міжнародного спілкування підсилює потребу в якісних перекладах у різних галузях. Багатокультурна природа багатьох сучасних міст та країн створює попит на переклади текстів різної культурної специфіки. А розвиток нових сучасних технологій створює потребу у перекладах технічних текстів та наукових розробок. Інтернет та медіа дають можливість легкого доступу до інформації з усього світу, що спонукає до перекладу текстів з різних джерел для аудиторій з різних мовних та культурних груп [3]. Багато компаній та організацій розширюють свої географічні межі та стикаються з потребою перекладати матеріали для своїх клієнтів і партнерів. У багатьох випадках для наукових досліджень та статей потрібні якісні переклади текстів з інших мов. В свою чергу потреба у перекладах спонукає до культурного обміну та розширення знань про інші країни та культури.

Виникає потреба у виділенні етапів добору перекладацьких стратегій у різногалузевих текстах для систематичного та ефективного підходу до завдання перекладу. Вони сприяють підвищенню якості перекладу, ефективному спілкуванню між різними культурами і розвитку галузей знань та міжнародних відносин.

Добір перекладацьких стратегій у різногалузевих текстах є складним та важливим процесом, який вимагає ретельного аналізу та планування. Розділення процесу добору стратегій на окремі етапи допомагає зробити процес більш системним і керованим. Кожен окремий етап може бути ретельно пройдений, що сприяє поліпшенню якості перекладу та зменшенню ризику помилок.

Цільовий переклад – це складний та багатоетапний процес, і виділення етапів добору перекладацьких стратегій є інструментом, який допомагає зробити його більш структурованим та керованим [1]. Такий підхід є актуальним в контексті постійного розвитку сфери перекладу та зростання вимог до якості та точності перекладів.

Розкриємо основні етапи, що можна використовувати для добору

перекладацьких стратегій.

1. Аналіз тексту.

Ретельно ознайомтесь з початковим текстом, зрозумійте його структуру, тему, стиль та мету. Визначте важливі ключові терміни та концепції в тексті.

Приклад. Якщо вихідний текст – це наукова стаття про сучасні технології в медицині, перекладач повинен спеціально дослідити вихідний текст, з'ясувати, які конкретні технології обговорюються та які важливі терміни використовуються.

2. Розуміння галузі знань.

Докладно дослідіть галузь знань, до якої належить текст. Вивчення специфічних термінів, понять та важливих питань допоможе зрозуміти контекст тексту.

Приклад. Якщо текст на тему штучного інтелекту в медицині, перекладач повинен ознайомитися з основами медичних знань та термінологією, пов'язаною з медичними дослідженнями та обладнанням.

3. Визначення цільової аудиторії.

Визначте, для кого буде призначений переклад. Розуміння потреб та вимог аудиторії важливе для визначення стилю та підходу до перекладу.

Приклад. Якщо переклад призначений для медичних фахівців, то текст повинен бути спрямований на спеціалізовану аудиторію, і терміни повинні бути використані в їхньому специфічному значенні.

4. Визначення мети перекладу.

Сформулюйте конкретну мету перекладу. Це може бути надання інформації, переконання читачів, навчання, розваги тощо.

Приклад. Якщо мета – надати інформацію про новий метод лікування, то переклад повинен бути чітким та інформативним, ділитися всіма важливими деталями.

5. Вибір перекладацьких стратегій.

Відповідно до аналізу тексту, галузі знань, аудиторії та мети перекладу виберіть відповідні перекладацькі стратегії. Перекладач повинен враховувати такі аспекти, як вибір відповідного стилю (академічний, публіцистичний, технічний тощо), дотримання граматичних та стилістичних норм, використання термінології та термінів, які відповідають галузі, використання адекватних мовних конструкцій.

Приклад. Якщо головна мета – зробити текст доступним для широкої аудиторії, перекладач може вибрати менш технічний стиль та додати пояснення до складних термінів.

6. Вичерпання додаткових ресурсів. За потреби використовуйте словники, глосарії, Інтернет-ресурси, консультації з експертами для забезпечення точності та якості перекладу.

Приклад. Перекладач може скористатися медичними словниками або консультуватися з медичними експертами, щоб переконатися, що терміни використовуються правильно.

6. Перевірка та редагування.

Після завершення перекладу обов'язково перевірте текст на наявність помилок, включаючи граматичні, стилістичні та термінологічні. Виправте та вдоскональте переклад, докладно зусиль для підвищення якості.

Приклад. Після перекладу перекладач ретельно переглядає текст на граматичні

СЕРТИФІКАТ

учасника конференції

IN 47100
від 10.11.2023

ДЕМЕНКО АЛІНА ВІТАЛІЇВНА

ВЗЯВ(-ЛА) УЧАСТЬ У ІІІ МІЖНАРОДНІЙ СТУДЕНТСЬКІЙ НАУКОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ
МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ РОЗВИТКУ

10 ЛИСТОПАДА 2023 РІК • М. ДНІПРО, УКРАЇНА

В рамках участі було опубліковано тези доповіді учасника на тему:

**ЕТАПИ ДОБОРУ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ СТРАТЕГІЙ У
РІЗНОГАЛУЗЕВИХ ТЕКСТАХ**

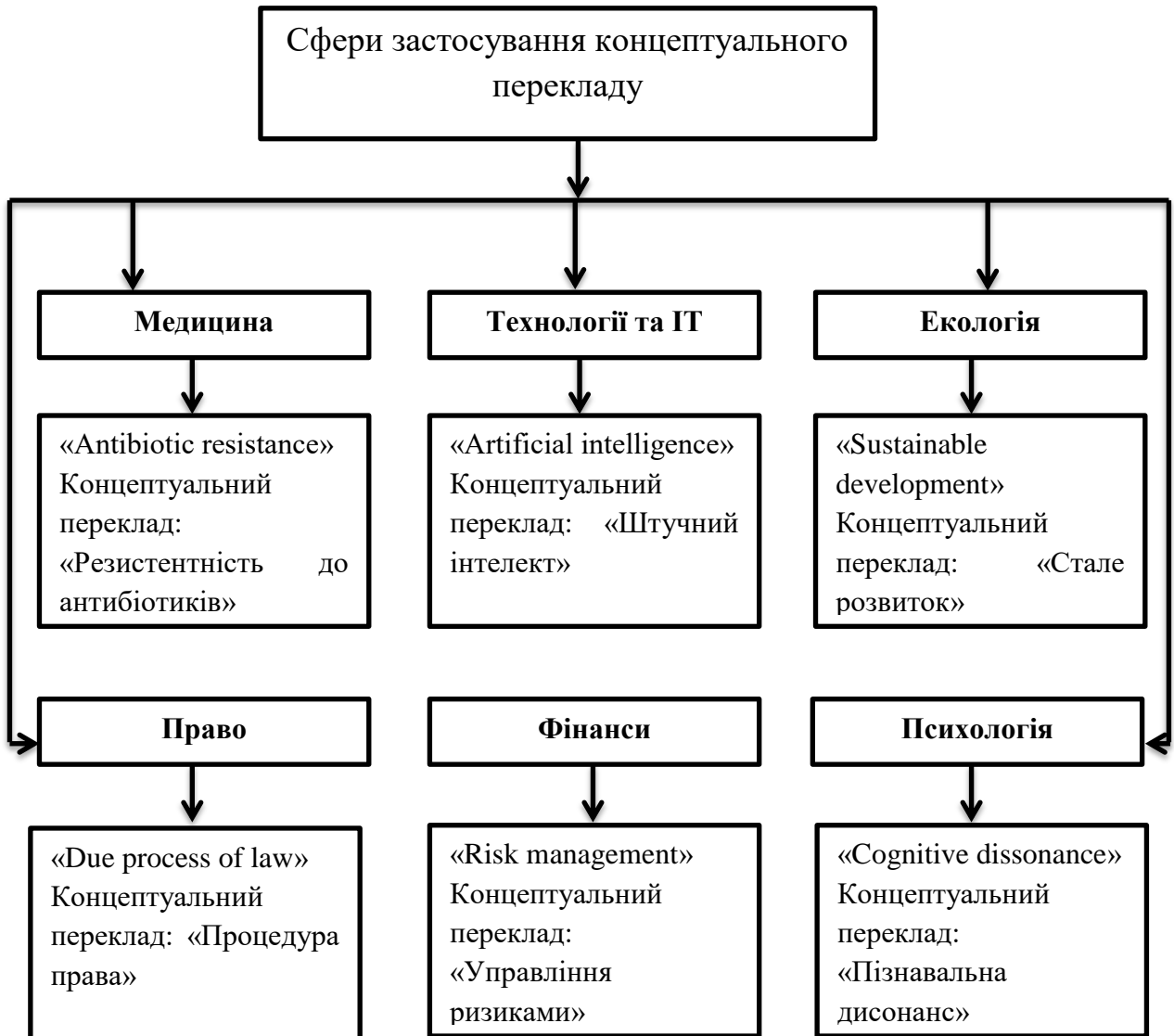
ДИРЕКТОР МОЛОДІЖНОЇ НАУКОВОЇ ЛІГИ
ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ КОНФЕРЕНЦІЇ

ІГОР КОРЕНЮК

Додаток Б

Приклад застосування концептуального перекладу в різних сферах

Додаток В

Лексичні норми та помилки

ЛЕКСИЧНІ НОРМИ — ЦЕ НОРМИ СЛОВОВЖИВАННЯ, ПРИЙНЯТІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ МОВІ. ВОНИ РЕГУЛЮЮТЬ ВИБІР СЛОВА ВІДПОВІДНО ДО ЗМІСТУ І МЕТИ ВИСЛОВЛЕННЯ.

**Лексична помилка –
це порушення
лексичної мовної норми.**

1. **ТАВТОЛОГІЯ** - ПОВТОР ОДНОГО І ТОГО Ж СЛОВА ЧИ СПІЛЬНОКОРЕНЕВИХ СЛІВ В ОДНОМУ АБО СУСІДНІХ РЕЧЕННЯХ
Я ПАМ'ЯТАЮ ТОЙ ЧАС, КОЛИ Я ХОДИЛА В ДИТЯЧИЙ САДОК.
2. **ПЛЕОНАЗМ** - ЦЕ СЛОВА ІЗ ТОТОЖНИМ ЗНАЧЕННЯМ, АЛЕ З РІЗНИМИ КОРЕНЯМИ. НАЙЧАСТІШЕ ПЛЕОНАЗМ ВИНΙΚАЄ ЧЕРЕЗ ТЕ, ЩО В ОДНОМУ І ТОМУ Ж РЕЧЕННІ ВЖИВАЮТЬ ПИТОМО УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО І ЙОГО ІНШОМОВНИЙ ВІДПОВІДНИК.
*КОЛИШНІЙ ЕКС-ПРЕЗИДЕНТ ЗУСТРІВСЯ ІЗ ЖУРНАЛІСТАМИ.
ЕКС – ЦЕ ЧАСТКА АБО Ж ПРЕФІКСОЇД ЗІ ЗНАЧЕННЯМ «КОЛИШНІЙ».*
3. **БАГАТОСЛІВ'Я** – ЦЕ НЕВИПРАВДАНЕ ВЖИВАННЯ ОКРЕМИХ СЛІВ, ЯКІ НЕ НЕСУТЬ НОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ У РЕЧЕННІ, ЛИШЕ ДУБЛЮЮТЬ ПОПЕРЕДНЮ.
ЦЕ МОЯ ВЛАСНА ДУМКА. СЛОВО «ВЛАСНА» У РЕЧЕННІ ЗАЙВЕ. ВОНО НЕ НЕСЕ НОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ